

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Individuella utvecklingsplaner ur ett elevperspektiv

En kvalitativ studie med elever i grundskolans tidigare år om deras
tankar och åsikter kring IUP

Ann Meldin

Examensarbete LAU370

Handledare: Rauni Karlsson

Examinator: Staffan Stukát

Rapportnummer: VT10-2611-073

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Individuella utvecklingsplaner ur ett elevperspektiv – En kvalitativ studie med elever i grundskolans tidigare år om deras tankar och åsikter kring IUP.

Författare: Ann Meldin

Termin och år: Vårterminen 2010

Kursansvarig institution: För LAU370: Sociologiska institutionen

Handledare: Rauni Karlsson

Examinator: Staffan Stukát

Rapportnummer: VT10-2611-073

Nyckelord: IUP, individuella utvecklingsplaner, mål, elevperspektiv, utvecklingssamtal, grundskolans tidigare år.

Syftet med mitt examensarbete är att undersöka hur elever i grundskolans tidigare år själva upplever arbetet med de individuella utvecklingsplanerna. Jag vill också undersöka vad de anser om sitt eget lärande och utveckling i arbetet mot uppsatta mål. Jag vill ta del av elevernas egna åsikter, uppfattningar och tankar om ämnet IUP. Jag har utgått ifrån min frågeställning som är:

Har eleverna förståelse för och vad anser de om:

- De individuella utvecklingsplanerna
- De individuella utvecklingsplanerna vid utvecklingssamtal
- Målen i de individuella utvecklingsplanerna
- Lärarens delaktighet i elevernas individuella utvecklingsplaner
- Föräldrarnas delaktighet i elevernas individuella utvecklingsplaner

Uppsatsen bygger på ostrukturerade kvalitativa samtalsintervjuer av respondentkaraktär med åtta elever som går i år 2 och år 3. Jag gör också observationer vid fyra utvecklingssamtal samt ett samtal med läraren i år 2.

Då de individuella utvecklingsplanerna är till för eleverna tycker jag det är viktigt att som lärare veta elevernas åsikter kring ämnet IUP. Jag anser också att det är i de tidigare skolåren som man bör lägga en bra grund för att eleverna skall förstå sin egen läroprocess och därigenom öka motivationen till det egna lärandet.

Resultatet visar en skillnad gällande vad eleverna i de två årskurserna tycker och kan om sina egna individuella utvecklingsplaner. En skillnad är att de elever som går i år 2 inte har någon uppfattning om att det skall finnas individuella mål i den egna utvecklingsplanen. Eleverna i år 3 är fullt medvetna om sina mål och är själva med och bestämmer vilka mål de skall ha i sin egen IUP. Det ser ut som om ålderskillnaden (mognaden) faktiskt kan spela en roll för elevernas förståelse av syftet med IUP. Lärarens engagemang när det gäller att sätta upp målen i elevernas individuella utvecklingsplaner kan också ha betydelse för de skillnader jag sett.

Förord

Jag vill tacka alla mina respondenter för sitt deltagande i mitt examensarbete och gjort denna undersökning möjlig. Jag vill även tacka berörda lärare och föräldrar för att jag fick genomföra denna undersökning på er skola. Mötet med er alla har berikat mig och gett mig inspiration att komma ut och arbeta som lärare. Fortsättningsvis vill jag tacka min handledare Rauni Karlsson som varit ett stöd för mig i min egen lärprocess. Hon har ifrågasatt, kommit med goda råd och gett mig ny inspiration när jag känt att energin har fattats.

Ann Meldin

Innehållsförteckning

Abstract

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.2 Syfte och frågeställning	2
1.2.1 Syfte	2
1.2.2 Frågeställning	2
1.3 Disposition	2
1.4 Avgränsningar	2
1.5 Mina definitioner	3
1.5.1 Individuella utvecklingsplaner, IUP	3
1.5.2 Vårdnadshavare	3
2. Bakgrund	4
3. Litteraturgenomgång	5
3.1 Tidigare forskning.....	5
3.1.1 IUP som verktyg för att stödja den egna lärprocessen	5
3.1.2 Syftet med IUP	7
3.1.3 Kunskapsbedömning av eleven.....	8
3.1.4 Lokal pedagogisk planering.....	9
3.2 Elevperspektiv och elevinflytande.....	10
3.3 Styrdokument.....	11
3.4 Teoretisk anknytning.....	11
4. Metod och tillvägagångssätt	13
4.1 Val av metod	13
4.1.1 Kvalitativ forskningsintervju	13
4.1.2 Triangulering.....	14
4.2 Urval.....	14
4.3 Provintervjuer.....	15
4.4 Genomförande.....	15
4.5 Analys.....	16
4.6 Fastställande av studiens reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	16
4.6.1 Reliabilitet	16
4.6.2 Validitet	16
4.6.3 Generaliserbarhet	17
4.7 Etiska aspekter	17
5. Resultatredovisning	19
5.1 Hur ser en individuell utvecklingsplan ut.....	19
5.2 Om nya mål och egen utveckling.....	20
5.3 Vem bestämmer de nya målen.....	21
5.4 Hur går ett utvecklingssamtal till enligt eleverna.....	21
5.5 Arbetets gång med IUP enligt eleverna	21
5.6 Om lärarens delaktighet.....	22
5.7 Om föräldrarnas delaktighet.....	22
6. Diskussion	23
6.1 Resultatdiskussion.....	23
6.1.1 De individuella utvecklingsplanerna och dess mål.....	23
6.1.2 Nya mål vid utvecklingssamtalen.....	23
6.1.3 Möjligheter till inflytande för eleverna	25
6.1.3 Elevernas engagemang i det egna lärandet.....	25
6.1.4 Att arbeta efter en lokal pedagogisk planering	26
6.1.5 Kunskapsbedömning av eleven.....	26

6.1.6 Slutsatser.....	27
6.2 Metoddiskussion.....	28
6.3 Relevans för läraryrket.....	29
6.4 Fortsatt forskning	29

Referenser

Bilagor

Bilaga 1

Bilaga 2

Figurförteckning

Figur 1: Arbetet med den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen. S. 8.

1. Inledning

Den 1 januari 2006 beslutade regeringen att alla elever på grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan skall ha individuella utvecklingsplaner i samband med utvecklingssamtal (Svensk författningssamling, SFS, 1994:1194).

De individuella utvecklingsplanerna är ett ämne som det pratas mycket om i skolorna och förskolorna just nu. Det är ett aktuellt ämne där det har varit många förändringar och det händer nya saker hela tiden.

De individuella utvecklingsplanerna är till för den enskilda eleven och skall följas upp genom flera utvecklingssamtal som lärarna skall genomföra minst en gång per termin med eleven och respektive vårdnadshavare.

De individuella utvecklingsplanerna får stöd i Lpo 94. Där kan man under rubriken skola och hem kan läsa att ”Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.” (Skolverket, s.14).

Gunvor Selberg (2001) skriver i sin bok att eleverna måste fostras till att ta del av sitt eget lärande, att de själva förstår att de har nytta av vad de lär sig i skolan. Här fungerar de individuella utvecklingsplanerna och utvecklingssamtalet som bra verktyg för att eleven skall bli medveten om sin egen läroprocess. Hon menar också att lusten att lära ökar om eleven själv får vara med och bestämma hur arbetet skall gå till (2001, s.162-163).

Under det inledande arbetet tittade jag närmare på regelverket kring de individuella utvecklingsplanerna. När man tar del av dessa skrivelser är det uppenbart att fokus skall ligga på den enskilda eleven och läroprocessen. Man lägger över mycket ansvar på eleverna själva och anser att de är tillräckligt mogna, detta trots att utvecklingsplanerna används redan då barnen är 7 år och går i första klass.

Som blivande lärare kommer jag med all säkerhet att på något sätt arbeta med individuella utvecklingsplaner. Regeringen har beslutat att man skall arbeta med dessa i skolan. Vissa kommuner har dessutom valt att introducera de individuella utvecklingsplanerna även i förskolan. Jag tror att det är viktigt att förstå vad eleverna tycker när det gäller ämnet individuella utvecklingsplaner, detta för att på ett bra sätt kunna bemöta eleverna i arbetet med planerna. Jag ser därför detta som ett intressant och lämpligt ämne att basera mitt examensarbete på. Det är också ett bra tillfälle att skaffa mig mer kunskaper om detta verktyg som används aktivt på olika sätt både i skolor och på förskolor runt om i Sverige.

När jag letade efter information om tidigare examensarbeten som berör ämnet individuella utvecklingsplaner (www.uppsatser.se) fann jag att de allra flesta studier som gjorts kring detta ämne har undersökt pedagogernas och lärarnas perspektiv. Det är självklart bra att det gjorts studier utifrån deras perspektiv. Samtidigt är ju de individuella utvecklingsplanerna framförallt till för eleverna. Jag tyckte därför att det hade varit intressant att faktiskt ta reda på vad eleverna tycker, förstår eleverna vad individuella utvecklingsplaner är till för? Hur fungerar egentligen de individuella utvecklingsplanerna i lägre åldrar?

1.2 Syfte och frågeställning

1.2.1 Syfte

Syftet med mitt examensarbete är att undersöka hur elever i grundskolans tidigare år själva upplever arbetet med de individuella utvecklingsplanerna och vad de anser om sitt eget lärande och utveckling i arbetet mot uppsatta mål. Är eleverna verkligen tillräckligt mogna att sätta sig in i sitt eget lärande på det här strukturerade sättet? Har de förståelse för syftet med individuella utvecklingsplaner? Av den här anledningen vill jag ta del av elevernas egna åsikter, uppfattningar och tankar om ämnet. Är eleverna för unga för att fullt ut kunna ta del av de uppsatta målen? Har de helt individualiserade mål? Kan det vara så att verkligheten och ursprungstanken med de individuella utvecklingsplanerna faktiskt skiljer sig åt?

1.2.2 Frågeställning

Utifrån mitt syfte har jag följande frågeställning:

Har eleverna förståelse för och vad anser de om:

- De individuella utvecklingsplanerna
- De individuella utvecklingsplanerna vid utvecklingssamtal
- Målen i de individuella utvecklingsplanerna
- Lärarens delaktighet i elevernas individuella utvecklingsplaner
- Föräldrarnas delaktighet i elevernas individuella utvecklingsplaner

1.3 Disposition

Jag har i mitt examensarbete valt att presentera arbetet i följande ordning: Inledning med syfte och frågeställning, bakgrund, litteraturgenomgång med tidigare forskning, styrdokument och teoretisk anknytning, metod och tillvägagångssätt, resultatredovisning och avsluta med resultat och metoddiskussion.

1.4 Avgränsningar

Jag har valt att avgränsa mig i mitt examensarbete genom att lägga fokus på elevernas egna uppfattningar gällande individuella utvecklingsplaner. Många tidigare uppsatser och andra studier har framförallt fokuserats på lärarnas och i vissa fall föräldrarnas uppfattningar. Det är dock trots allt för elevernas skull som de individuella utvecklingsplanerna tagits fram. Jag är därför själv förvånad över att inte ha hittat fler uppsatser på området gällande främst elever i yngre åldrar. Detta trots att det kanske är just i yngre åldrar som vikten av kunskaper kring värdet av IUP borde vara störst. Detta vore naturligt för att få en uppfattning om eleverna verkligen förstår vad en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen är för något eller om de faktiskt är för unga. Jag tycker därför att det är av stor vikt att nu få elevernas egna perspektiv på de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen. Jag har valt att rikta in mig på elever i grundskolans tidigare år. Jag har utfört mina undersökningar i två olika klasser, i årskurs två respektive årskurs tre. Båda klasserna finns på samma skola i Västsverige. Trots att undersökningen endast omfattar en skola har jag valt två olika årskurser med olika lärare ifrån olika arbetslag.

1.5 Mina definitioner

1.5.1 Individuella utvecklingsplaner, IUP

Vidare i detta arbete kommer jag även att använda mig av förkortningen IUP när jag pratar om individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen.

1.5.2 Vårdnadshavare

När jag använder mig av begreppet förälder syftar jag på den eller de personer som har det dagliga ansvaret för eleven. Det rätta begreppet kanske är vårdnadshavare p.g.a. att det kan finnas flera olika familjebildningar kring en elev. Jag har ändå valt att använda mig av ordet förälder/föräldrar.

2. Bakgrund

Som jag tidigare nämnt i min inledning så är IUP i allra högsta grad ett aktuellt ämne i skolorna. Trots att det funnits i några år kan det fortfarande betraktas som relativt nytt då det ständigt pågår diskussioner och förändringar i ämnet.

Regeringen vill säkra kvaliteten i skolan, alla elever skall ha en egen utvecklingsplan för att öka måluppfyllelsen. Detta resulterade i att en expertgrupp på utbildningsdepartementet tillsattes. År 2001 lämnade denna grupp utredningsförslaget *Elevens framgång – Skolans ansvar* (Ds 2001:19). Skolverkets skrift *Allmänna råd och kommentarer. Den individuella utvecklingsplanen* (Skolverket, 2005) grundar sig i utredningsförslaget. Myndigheten för skolutveckling hade samtidigt ägnat sig åt försöksverksamhet med IUP på 20 skolor runt om i landet. Beskrivningen av detta resultat finns i rapporten *Individuell planering och dokumentation i grundskolan* (Dnr 2003:251) (Wretman, 2007).

Från den 1 januari 2006 gäller förordningen att alla elever i Sveriges skolor skall ha en individuell utvecklingsplan (Skolverket, 2007). Ett av skälen till att man beslutade att man inom skolan skall använda sig av IUP är att man tidigt skulle upptäcka om det finns några kunskapsluckor samt att då kunna gripa in och ge eleverna det individuella stöd de behöver. Ett annat skäl är också att många föräldrar uttryckt att de vill få en bättre information om vad som behöver göras för att målen i skolan skall uppnås men även hur deras barns skolsituation är (Utbildningsdepartementet, 2008).

Man kan läsa i Skolverket (2005) att avsikten med IUP är att alla elever skall få vägledning och stimulans i sitt eget lärande för att kunna nå så långt som möjligt, utifrån sina egna förutsättningar. På detta sätt får de då också mer inflytande över sin egen skolgång. Det skall stå tydligt i varje enskild elevs IUP vilka insatser som skolan behöver göra för att eleven skall utvecklas mot de nationella målen. Skolan skall även ha återkommande utvecklingssamtal där IUP:n utformas med både föräldrar och eleven. Utvecklingssamtalen skall leda till att de har ett större inflytande över elevens skolgång. Man kan säga att IUP:n syftar till att det skall finnas en röd tråd som illustrerar den individuella utvecklingen genom elevens skolgång. Den individuella utvecklingsplanen kan också underlätta när och om eleven behöver byta lärare.

Från och med hösten 2008 ändrades IUP:n genom att det nu blev obligatoriskt att från årskurs 1 i grundskolan även skriva skriftliga omdömen. Dessa skall ligga till grund för utvecklingssamtalen och den individuella utvecklingsplanen. De skriftliga omdömena är alltså en del av IUP (Skolverket, 2008).

På förskolan är det inte obligatoriskt att använda sig av IUP men många kommuner har själva valt att använda sig av detta redskap redan på förskolan. Detta för att skolan och förskolan går mot samma riktning och har gemensamma mål (Skolverket, nyhetsbrev, 2008).

3. Litteraturgenomgång

I avsnittet litteraturgenomgång kommer jag att förklara viktiga begrepp som har med IUP att göra. Jag kommer även att presentera den tidigare forskning som jag hittat, valt ut och funnit relevant för min vidare undersökning. Jag kommer också koppla arbetet till aktuella styrdokument och vad examensarbetet har för anknytning till en pedagogisk och didaktisk teori.

3.1 Tidigare forskning

Det har forskats mycket kring ämnet IUP trots att det infördes så nyligen som år 2006. De flesta böcker, tidskrifter, avhandlingar, rapporter och examensarbeten som tar upp ämnet IUP jag funnit har lagt fokus på läraren. De handlar bland annat om hur läraren skall dokumentera, hur genomförandet av IUP:n skall gå till och lärarnas åsikter om IUP:n. Jag har dock inte hittat någon tidigare forskning med samma inriktning som jag valt i detta examensarbete. Det finns många examensarbeten inom ämnet IUP men mig veterligen ingen som riktar in sig på hur eleverna i grundskolans tidigare år upplever arbetet med de individuella utvecklingsplanerna och om de kan se sitt eget deltagande i arbetet mot målen.

På Internet kan man hitta många sidor som handlar om IUP. Ett exempel är unikum (www.unikum.net) som är ett verktyg för förskolor och skolor. Unikum innehåller färdiga mallar på olika typer av individuella utvecklingsplaner där skolorna själva kan ändra hur man vill strukturera IUP på sin specifika skola.

Fortbildningsförlaget har gett ut ett antal skrifter som handlar om IUP och dess bedömning. Skolverket har också gett ut ett flertal olika skrifter som handlar om IUP. Många av skrifterna riktar sig till lärarna som stöd för deras arbete med IUP.

3.1.1 IUP som verktyg för att stödja den egna lärprocessen

I skriften *Att skriva skriftliga omdömen* (Skolverket, 2009) kan man läsa att ”En individuell utvecklingsplan ska vara ett stöd för elevens fortsatta lärande.” (s.2). Varje elev skall minst en gång per termin ha ett utvecklingssamtal där elevens individuella utvecklingsplan går igenom (2009).

Utvecklingssamtal är ett trepartsamtal där lärare, elev och föräldrar ska gå genom elevens mål utifrån skolans läroplan och kursplan. Det är lärarens skyldighet att se till så att eleven och föräldrarna har goda kunskaper om dessa mål för att kunna dokumentera elevens måluppfyllelse (Bedömning, Wretman, 2008, s.8) Vid utvecklingssamtalen ska alla tre parter komma överens om vad som ska dokumenteras i elevens IUP. Det är viktigt att det som dokumenteras om eleven i sin IUP är framtidssträvande i sin karaktär.

Man kan läsa i skolverkets *allmänna råd och kommentarer* (2008) att:

Portfolios, självvärderingar och annan dokumentation ger läraren underlag för bedömning och fortsatt planering och är samtidigt verktyg för att främja utvecklingen av elevens förmåga att förstå hur det egna lärandet går till och därigenom ta ett ökande ansvar för sina studier. Den individuella utvecklingsplanen ska vara ett aktivt verktyg för att främja elevens lärandeprocess. (s. 13).

IUP är alltså ett verktyg för eleverna och för att eleverna ska se sitt eget lärande och på så sätt kunna ta ansvar för sitt eget lärande. Detta är något som man också kan läsa om i ett av fortbildningsförlagets häfte (2007) där Helena Moreau skriver att hon tycker att det viktigaste

syftet med IUP är att få eleverna delaktiga i sin egen lärprocess men även att de skall få en ökad förståelse för sitt eget lärande.

I samma häfte skriver Ann S Pihlgren (2007) att utvecklingssamtalen ska leda till att eleven förstår sitt eget lärande och sina förutsättningar till fortsatt lärande. Hon menar att fokus i utvecklingssamtalen skall ligga på själva processen i elevens lärande.

Roger Ellmin (2006) är fil.dr i psykologi och leg. psykolog och har skrivit boken *Rätt DoS för lärande: dokumentation och samtal: portfolio, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner*. Han menar att IUP är ett verktyg som gör att eleverna ökar sin motivation till att se sitt eget lärande och att elevernas mål måste ses som personliga.

Lena Siljedahl som arbetar på en skola i Alvesta skriver i fortbildningshäftet (2007) att man som lärare tillsammans med eleven och föräldrar vid utvecklingssamtalen sammanfattar i en IUP vad som behövs göras både på kort och lång sikt för att eleven ska nå målen i skolan.

Skolverket har gett ut ett stödmaterial till lärarna, *IUP –processen* (2009). I detta stödmaterial kan man läsa att läraren, eleven och föräldrarna tillsammans under ett utvecklingssamtal ska utforma en individuell utvecklingsplan som ska stödja elevens utveckling mot målen i kursplanerna och läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen bidrar till att både eleven och föräldrarna får mer information och blir mer delaktiga i elevens utveckling. Skolverket skriver även att IUP:n ska vara framåtsyftande (2009, s.6).

Ett välkänt namn inom ämnet IUP är forskaren Agneta Zetterström. På hennes hemsida ”*qualitaz*” skriver hon att det måste finnas en röd tråd genom förskolan och skolan, att det måste finnas ett gemensamt språk för att nå målen. (<http://web.qualitaz.se/>).

Zetterström (2006) har bland annat skrivit handboken *Att arbeta med IUP*. Där skriver hon att man måste se till varje enskild individ. När man jobbar med IUP sätts fokus på elevens framsteg utifrån egna förutsättningar och på så sätt ges möjlighet för eleven att utvecklas och nå förskolans och skolans mål (s.6). Zetterström menar också att genom att arbeta med IUP blir alla elever sedda. Det sistnämnda är faktiskt en av huvuduppgifterna med IUP.

Zetterström anser att IUP är ett verktyg för att kunna följa varje enskild elev under elevens skoltid och på detta sätt blir det då även ett bättre samarbete mellan förskolan och skolan (s.6).

Gunvor Selberg (2001) refererar till Ekholm (1976) i sin bok. Forskaren Ekholm har gjort en undersökning på 15 högstadieskolor 1976 . Denna undersökning visade på att eleverna hade väldigt lite påverkan på skolans dagliga arbete. Om eleverna fick chans att påverka sitt eget arbete i skolan skulle de bli mer engagerade i sitt eget lärande (2001, s.33). Genom att eleverna idag har individuella utvecklingsplaner är det tänkt att de skall kunna påverka sitt eget lärande och bli mer engagerande.

En annan forskare inom ämnet IUP är Ingela Elfström (2005) som har gjort en studie där hon intervjuat förskolelärare och lärare för att få fram syftet med IUP. Lärarna som ingick i studien arbetade med barn upp till årskurs 2.

De flesta som hon intervjuade var överens om att det behövdes ett verktyg för att synliggöra varje enskilt barn, när det nu är så stora barngrupper. De menade att man skulle upprätta individuella utvecklingsplaner för barnens skull. (s.5).

Elfström skriver också att de elever som går i skolan alltid är med på sina respektive utvecklingssamtal. (2005, s. 50).

Man kan även läsa i Elfströms (2005) forskningsstudie:

I ett längre perspektiv talar alla om att målet med individuella utvecklingsplaner på sikt handlar om att alla elever ska gå ut åk 9 med godkända betyg. Men i ett kortare perspektiv, det som handlar om barnet här och nu, är målet/syftet att se/beskriva barnens/elevernas positiva utveckling och hjälpa dem vidare. Man hoppas på detta sätt hitta barn med svårigheter tidigare och det ska göra att man når det övergripande målet. (s.123)

Något som alla är överens om är att IUP är till för att göra eleverna medvetna om sin egen läroprocess. Genom att eleverna får ta ansvar över sitt lärande får de också ett ökat inflytande och kan förstå sitt eget lärande.

Jag ställer mig frågande till om det faktiskt är så i de tidigare åldrarna. Vet eleverna vad de gör eller är de för små för att förstå sitt eget lärande utifrån en individuell utvecklingsplan.

3.1.2 Syftet med IUP

Myndigheten för skolutveckling (2003) har av regeringen fått i uppdrag att låta tjugo grundskolor utveckla olika modeller för individuell planering och dokumentation.

De 20 grundskolorna anser att syftet med individuell planering och dokumentation är följande:

1. *Elevers ansvarstagande och delaktighet:* De ansåg att varje elev tränades till att göra sitt bästa och använde tiden mer effektivt. Genom att eleverna arbetade mer medvetet tog de mer ansvar för sitt eget lärande. (s.12)

2. *Synliggörande:* Genom att man dokumenterade elevernas kunskaper, blev det egna lärandet och utvecklingen synligt för eleven själv. Det blev också tydligt för föräldrarna och eleven vart eleven befann sig rent kunskapsmässigt. (s.12)

3. *Motivation:* När eleverna kände till målen så ökade även motivationen för det egna skolarbetet. (s.12)

4. *Ökad måluppfyllelse:* De ansåg att användandet av en individuell planering var ett bra verktyg för att kunna se en bättre måluppfyllelse för varje enskild elev. (s.12)

5. *Utvecklingssamtal:* De ansåg att det var ett bra underlag inför utvecklingssamtalet och samarbetet mellan elev, föräldrar och lärare kunde bli bättre. (s.13)

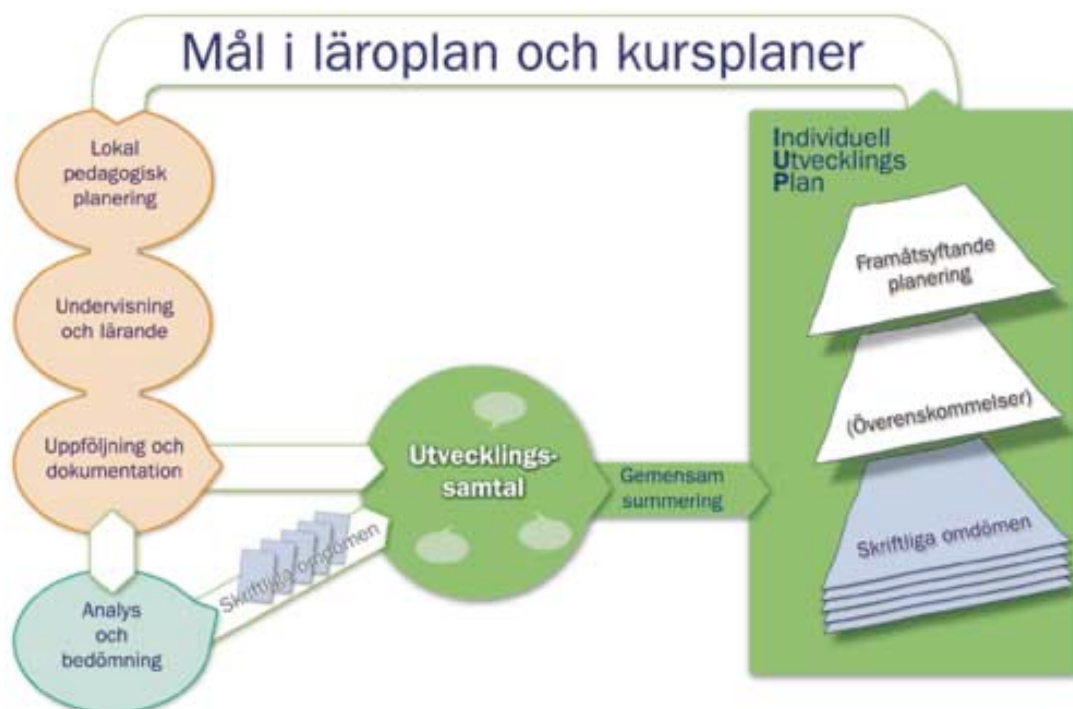
6. *Till stöd för läraren:* Med individuell planering kan läraren bättre anpassa sin undervisning till varje elevs behov. (s.13)

7. *Överblick över elevens lärande och utveckling:* Ger en bra överblick över elevernas utveckling och lärande. (s.13)

De flesta skolorna tyckte att det var ett bra redskap att använda sig av och att det blir tydligt för både föräldrarna och eleverna att se elevens utveckling och läroprocess. Vissa av lärarna uttryckte också att de tyckte det är lättare att se de elever som är i behov av särskilt stöd. (Myndigheten för skolutveckling, 2003).

Skolverket har gett ut stödmaterialet *IUP-processen* (2009) som framförallt är till för att stödja lärarna i deras arbete med elevernas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen.

I detta material kan man läsa hur själva IUP-processen skall gå till, ”från lokal pedagogisk planering, dokumentation och bedömning av elevers lärande, skriftliga omdömen och genomförande av utvecklingssamtal till formulering av den framåtsyftande delen av den individuella utvecklingsplanen.” (2009, s.3).

Figur 1:   Arbetet med den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen
Källa: <http://www.skolverket.se/sb/d/2496> (hämtad: 2010-05-19)

I *IUP-processen* (Skolverket, 2009) kan man läsa att skolan, eleverna och föräldrarna skall vid utvecklingssamtalet göra en bedömning vad som behövs göras för att eleven skall närma sig eller nå de nationella målen. Detta skall dokumenteras i den individuella utvecklingsplanen som omarbetas vid nästa utvecklingssamtal.

Skriften innehåller också många konkreta exempel på hur man kan göra vid olika moment i IUP-processen.

Den skola och de lärare som jag har valt att besöka har för bara några månader sedan fått tillgång till detta stödmaterial och har därför precis börjat arbetet med IUP-processen och lokal pedagogisk planering.

3.1.3 Kunskapsbedömning av eleven

Skriftliga omdömen är en del av IUP:n och får vara betygslänkande. För att skriva en IUP med skriftliga omdömen behöver man göra en sorts bedömning av elevens lärande (IUP-processen, skolverket, 2009, s.43). Det är alltså lärarens bedömningskompetens som är avgörande för hur kvaliteten är på en IUP. De skriftliga omdömena är till för att visa hur långt eleven kommit i sin utveckling mot målen och vad eleven behöver arbeta med för att nå de nationella målen som finns i årskurs 3, 5 och 9. Läraren kan skriva ett åtgärdsprogram tillsammans med föräldrarna och eleven om eleven inte bedöms kunna nå målen i de tre årskurserna. Detta för att stödja elevens kunskapsutveckling mot att i slutändan nå målen (Skolverket, 2009).

När man pratar om IUP med skriftliga omdömen pratar man om två sorters bedömningar, sumativ och formativ.

Helena Korp skriver om sumativ och formativ bedömningar i sin skrift *Kunskapsbedömning – hur, vad och varför?* (2003). Korp förklarar att när man pratar om sumativ bedömning så finns en koppling till betygsättning eller rangordning av alla elevers resultat. Formativ bedömning är istället en sorts bedömning som kännetecknas av den direkta hjälp som lärare ger eleven under pågående undervisning i riktning mot målen med syftet att eleven ska lära och utvecklas.

Skillnaden är således att när man pratar om formativ bedömning har det ett pedagogiskt syfte medan det i fallet med sumativ bedömning handlar om en rangordning.

När man jobbar med IUP är det viktigt att använda sig av formativ bedömning eftersom IUP med skriftliga omdömen är ett verktyg som skall fungera framåtsyftande. Den formativa bedömningen skall ”forma både undervisningen och elevens fortsatta lärande.” (Wretman, 2008, s.15). Det är viktigt att man som lärare har en formativ bedömning för att kunna redogöra för elevens lärande och stödja elevens utveckling i förhållande till de uppsatta målen (Wretman, 2008). En formativ bedömning syftar också till att man skall se elevens styrkor och svagheter för att kunna hjälpa eleven i sitt fortsatta lärande (Skolverket, 2009, s.3).

Wretman (Bedömning, 2008) tycker det är konstigt att det inte har forskats mer om formativ bedömning då det är ett viktigt ämne i skolorna just nu. Han skriver:

Det har alltså inte hittills i Sverige bedrivits någon systematisk forskning runt formativ bedömning. Detta är märkligt då själva tanken med utvecklingssamtalet och senares års reformer som IUP och skriftliga omdömen förutsätter att lärare redan använder formativ bedömning i sin undervisning. Detta framgår klart i och med att både utvecklingssamtalet och IUP ska vara framåtsyftande. (s.18)

3.1.4 Lokal pedagogisk planering

Varje arbetslag på en skola skall ha en lokal pedagogisk planering. Med en lokal pedagogisk planering menas att man som lärare oftast i arbetslag tolkar styrdokumentens mål att sträva mot och omsätter dem till undervisning. Det skall framgå hur eleverna skall utvecklas mot de mål som framkommer i den lokala pedagogiska planeringen. Det skall även beskrivas vad och hur läraren bedömer elevernas kunskapsutveckling i elevernas arbeten (Att skriva skriftliga omdömen, skolverket, 2009, s.4).

Man kan i skolverkets stödmaterial *IUP-processen* (skolverket, 2009) läsa om hur man kan lägga upp en lokal pedagogisk planering.

En pedagogisk planering kan läggas upp så här och innehålla följande delar:

1. De mål att sträva mot som läraren har utgått från.
2. Hur läraren har konkretiserat dessa för att passa den åldersgrupp/de elever som undervisningen avser.
3. Vilket innehåll och vilka arbetssätt och arbetsformer eleverna ska arbeta med för att de ska kunna utveckla de förmågor som är beskrivna i mål att sträva mot och i bedömningens inriktning samt vad undervisningen ska handla om.
4. Vad läraren kommer att bedöma i elevernas arbete och hur bedömningen kommer att gå till (skriven text, muntligt, problemlösande aktivitet etc.).

Under denna punkt är det viktigt att beskriva vad det är i elevernas arbete som ska bedömas, inte att beskriva vad eleverna ska göra. Det är svårt för eleverna att veta vad läraren kommer att bedöma om det under bedömning står att eleven ska skriva t.ex. en faktatext eller en räknesaga och det inte beskrivs vad i detta som kommer att bedömas. (s.12).

3.2 Elevperspektiv och elevinflytande

Den 20 november 1989 antogs *FN:s konvention om barns rättigheter*, även kallad *Barnkonventionen* av FN:s generalförsamling. Sverige anslöt sig som ett av de första länderna 1990 och måste således följa den (Regeringskansliet, 2006).

Barnkonventionen är ett rättsligt bindande, internationellt instrument som innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Konventionen fastslår att barn inte är föräldrars eller andra vuxnas ägodelar utan individer med egna rättigheter och ett människovärde, men också att barn har speciella behov av skydd och stöd. (UNICEF).

Barnkonventionen består av 54 artiklar och huvud tanken med den är att man hela tiden skall tänka på barnets bästa. Av dessa artiklar är det fyra som brukar ses som grundprinciper och är grundläggande och centrala i arbetet med konventionen (Hägglund, S, Thelander, N, 2003, s.29). Dessa är:

1. Artikel 2: *Icke-diskriminering*. Alla barn har lika värde och har samma rättigheter.
2. Artikel 3: *Barnets bästa*. Att man alltid skall utgå ifrån barnets bästa.
3. Artikel 6: *Rätt till liv och överlevnad*. Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
4. Artikel 12: *Åsiktsfrihet och rätten att bli hörd*. Alla barn har rätt till att framföra sina egna åsikter och synpunkter. (Utrikesdepartementet. 2006).

Man kan i Bartley och Hellqvist (1999) läsa att de tycker att dessa fyra grundprinciper hör ihop. För att kunna hjälpa eleven och ta fram vad som är det bästa för just den eleven är det viktigt att man lyssnar på elevens åsikter. Genom att man lyssnar på eleven stödjer man elevens lärande och utveckling. Med dessa kunskaper och utveckling kan eleven få en ökad möjlighet till att delta.

När man ser det på detta sätt är det därför viktigt att ta med *Barnkonventionen* när man pratar om de individuella utvecklingsplanerna och elevernas inflytande över sin egen läroprocess. Det är viktigt att man som lärare skall lyssna på elevernas åsikter och synpunkter för att kunna hjälpa eleverna i rätt riktning i sin läroprocess och utveckling.

Avsnitt 2.3 *Elevernas ansvar och inflytande* i läroplanen (Lpo94) får stöd av FN:s barnkonvention. I läroplanen kan man läsa följande:

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, skall omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. (Skolverket, 2009, s.13).

Sedan läroplanen - Lpo94 kom, framhålls elevinflytande ännu mer än tidigare (Tham, 1998). Tham menar att elevinflytande är ett ord som används i en positiv anda och att det är någonting bra och uppflytande. Elevinflytande är inget nytt ord utan har används länge inom skolvärlden. Hon menar också att ordet elevinflytande oftast betyder många olika saker och är obestämt och otydligt (s. 5). Tham menar vidare att det står mycket tydligt i både lag och författning att eleverna har rätt till inflytande men det står ingenstans preciserat vad elevinflytande är för något. Som avslut skriver Tham (1998):

Elevinflytande är ett mångtydligt begrepp. Det handlar om arbetet i skolan, skolans arbetsmiljö och formella beslutsprocesser. Men elevinflytande handlar dessutom om inflyttande på arbetet i klassrummet och det egna lärandet. /---/. Elevinflytandet måste bli tydligt i hela sin mångfald. (s. 116).

Detta är något som eleverna kan få genom att bland annat arbeta med IUP.

3.3 Styrdokument

Här nedan kommer jag att titta närmare på hur läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet – Lpo94 stödjer arbetet med IUP då Lpo94 är skolans viktigaste dokument som undervisningen skall utgå ifrån. Jag har tittat närmare på rubriken Skolans värdegrund och uppdrag och om man kan finna stöd under rubriken Bedömning och betyg då man med IUP med skriftliga omdömen även gör en form av bedömning på eleven.

I Lpo94 finns enligt mig mycket som stödjer arbetet med IUP. Under rubriken Skolans värdegrund och uppdrag finns många underrubriker och citat som stödjer arbetet med de individuella utvecklingsplanerna. Ett exempel är i *Rättigheter och skyldigheter* där man kan läsa:

Skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. (Skolverket, 2009, s.5)

Här kan man se en tydlig koppling till den enskilda elevens individuella utvecklingsplaner. Vidare kan man läsa under *skolans uppdrag* att det skall finnas ett samarbete mellan skolan och hemmet. Detta för att familjerna skall få stöd vid fostran av sitt barn (s.5). Skolan skall också se till att alla elever får en likvärdig utbildning. Skolan skall utifrån elevernas tidigare kunskaper hjälpa dem i sin lärprocess (s.4).

I Lpo94 under rubriken *Bedömning och betyg* kan man läsa att skolan skall sträva mot att eleverna lär sig att ta ett större ansvar över sina egna studier (s. 16).

Man kan även läsa att riktlinjerna för läraren är att den skall hjälpa eleven med sin utveckling både den sociala och kunskapsmässiga vid utvecklingssamtalen (s.16).

3.4 Teoretisk anknytning

IUP är ett verktyg som skall utgå ifrån kursplaner och mål som eleverna skall uppnå och bygger på det utvecklingssamtal man har mellan lärare, elev och föräldrar. Utifrån detta har jag valt att redogöra för Vygotskijs sociokulturella teori. Att jag valt en sociokulturell ansats är för att denna teori utgår ifrån att lärandet är situerat. Med detta menas att eleverna utvecklas och lär sig i det sammanhang de befinner sig i. Det är viktigt att tänka på hur man lär och inte enbart på själva slutresultatet (Claesson, 2002, s.30).

Det är pedagogen och psykologen Lev Vygotskij (1896-1934) som är den sociokulturella teorins grundare. Han menar att barns sociala miljö är viktig för utvecklingen. Vidare menar Vygotskij att det är i det rådande sammanhanget som barnet befinner sig i, genom kommunikation i t.ex. smågruppssamtal och barnets omgivande miljö som är det centrala för att uppnå progression under lärandeprocessen (Claesson, 2002, s.29-30).

Den sociokulturella teorin menar också att ”Skolmiljön är viktig, för det är där, i kommunikation med samhället och tillsammans med kamrater och lärare, som eleverna utvecklas.” (Claesson, 2002, s.39).

Författaren Roger Säljö (2000) skriver i sin bok om ett sociokulturellt perspektiv och menar att tänkandet också är en gemensam process, att tänkandet sker både mellan människor och inom dem (s.108).

Claesson (2002, s.32) jämför relationen mellan läraren och eleven i skolan med den mellan en lärling och en mästare i en sociokulturell lärsituation. Hon menar att eleven själv måste ta ansvar för sin egen lärandeprocess. Lärarens (mästarens) uppgift är att skapa tillfälle för eleven (lärlingen) till att se vad den behöver lära sig. Läraren skall fungera som en guide till elevens egna mål och hjälpa eleven om den får svårigheter med sin inläring. Vidare menar Claesson (2002) att det inte skall finnas någon gräns mellan elevens alla aktiviteter under dagen, oavsett om den sker i skolan eller hemmet för att få ett bättre lärande. Något annat som är viktigt i en sociokulturell lärsituation är klassrumsklimatet. De anser att alla skall ha respekt för varandra och allas frågor skall tas med öppenhet (2002, s.32). Dysthe (2003) menar att det är genom samspel med de andra i klassen som eleven får sin progression i sitt eget lärande. Vidare skriver hon att det är skolans uppgift att skapa en bra läromiljö för att få eleverna aktiva och motiverade till att lära. Samtidigt har barn och ungdomar också förväntningar på sig ifrån samhället (s.38).

Vygotskij myntade begreppet *närmaste utvecklingszonen* (zone of proximal development) (Säljö, 2000, s.120). Med detta menade Vygotskij att varje människa befinner sig i en zon där varje individ utvecklas själv eller i samspel med andra. När eleven får hjälp av någon annan, en lärare eller kamrat, som inte släpper eleven "vind för våg" befinner sig eleven i "Zone of proximal development". Det sker ständigt förändring i Zonen då individen utvecklas själv eller med hjälp av andra (Claesson, 2002, s.30).

4. Metod och tillvägagångssätt

Här kommer jag att redogöra för vald metod och mitt tillvägagångssätt. Jag kommer även att beskriva de etiska principerna som man skall använda sig av vid forskning.

Som stöd i mitt val av metod till denna undersökning har jag valt att utgått ifrån böckerna *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* (Stukát, 2005) och *Metodpraktikan* (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007). Jag har även använt mig av boken *Att förstå barns tankar* (Doverborg & Pramling Samuelsson, 2000).

4.1 Val av metod

När man gör en undersökning finns det främst två metoder att använda sig av, den kvalitativa och den kvantitativa metoden.

När man använder sig av den kvantitativa metoden vill man ha reda på vad ett stort antal individer tycker i ämnet. Man vill kunna dra generella slutsatser, att det gäller i princip alla människor. För att få så många svar som möjligt för att finna mönster får informanterna svara på exempelvis en enkät. Resultaten vid den kvantitativa metoden blir generella och breda men ger inga djupare förklaringar. (Stukát, 2005). Denna metod är även bra att använda sig av om man vill få fram hur ofta ett fenomen förekommer, vid statistik eller procenträkning (Esaiasson, m.fl, 2007, s.284).

I den kvalitativa metoden är det forskarens uppgift att förstå och tolka och inte dra allmänna slutsatser av det resultat som framkommit genom exempelvis djupintervjuer. Något som har stor betydelse när man använder sig av den kvalitativa metoden är ”forskarens egna tankar, känslor och erfarenheter” (Stukát, 2005, s.32) som ”spelar stor roll och ses som en tillgång för tolkningen” (Stukát, 2005, s.32) av resultatet. Man kan säga att om man som forskare vill se hur ett fenomen gestaltar sig eller vill synliggöra ett problem så är det den kvalitativa metoden man skall använda sig av (Esaiasson, m.fl, 2007, s.284).

4.1.1 Kvalitativ forskningsintervju

Jag har valt att använda mig av den kvalitativa metoden till min undersökning för att jag vill komma åt elevernas egna åsikter och kunskaper om IUP. Jag valde även metoden med tanke på elevernas låga ålder.

I *Metodpraktikan* (Esaiasson, m.fl. 2007) kan man i kapitel 13 läsa om *informantundersökning* och *respondentundersökning*. Skillnaderna mellan dessa är att vid en informantundersökning är det de rätta svaren man är ute efter, hur det verkligen är. Vid en respondentundersökning är det istället individernas egna tankar och åsikter man är ute efter. Då det är elevernas egna åsikter i ämnet om IUP jag är ute efter kommer jag alltså att göra en kvalitativ undersökning av respondentkaraktär.

Jag har även valt att använda mig av den ostrukturerade intervjun som Stukát (2005) skriver om. Han menar att man i denna form av intervju kan ställa frågor till respondenterna som inte behöver vara i en viss ordning utan man tar frågorna när de passar bäst. Man skall även göra frågor som är lätta för de intervjuade att förstå.

När man intervjuar barn och ungdomar är det också viktigt att tänka på att ”intervjun måste få karaktären av ett samtal och inte av ett förhör.” (Doverborg & Pramling Samuelsson, 2000,

s.34). Doverborg & Pramling Samuelsson menar också att det är viktigt att man försöker använda sig av t.ex. berättande frågor, inga frågor där de bra kan svar ja eller nej på. Då mina intervjuer blir som samtal kommer jag att använda mig av följdfrågor för att kunna utveckla och variera mina förbestämda frågor beroende på vad mina respondenter svarar under samtalsintervjuerna.

Då jag kommer att utföra en ostrukturerad intervju har jag valt att spela in alla mina intervjuer. Detta för att lättare kunna analysera och tolka mina respondenters svar till ett resultat.

4.1.2 Triangulering

Man behöver inte enbart använda sig av en undersökningsmetod utan en kombination kan ibland vara lämplig. Detta kallas triangulering och används när man använder sig av flera undersökningsmetoder för att resultatet skall bli belyst på flera olika sätt. Jag fick förmånen att närvara vid fyra utvecklingssamtal, i en av de klasser (År 2) jag valt att använda mig av i min undersökning.

Jag närvarade vid fyra utvecklingssamtal som observatör den 28 april 2010. Jag fick observera hur ett utvecklingssamtal gick till i denna klass och hur målen för varje enskild elev sattes upp. Stukat (2005) skriver att det är lämpligt att använda sig av observation ”när man vill ta reda på vad människor faktiskt gör, inte bara vad de säger att de gör.” (s.49).

Mina observationer kommer jag att använda som ett stöd till de intervjuer som utgör mitt resultat. Efter utvecklingssamtalen samtalade jag även med läraren och fick viss ytterligare information, denna kommer jag också att använda mig av i redovisningen av mitt resultat. Detta samtal som inte var förberett hade jag ingen möjlighet att spela in. Jag hade heller inte några intervjufrågor, då det inte är lärarens perspektiv som jag vill undersöka i denna studie. Jag tycker dock att det är en viktig del att ta med för att få en bättre förståelse för elevernas resultat.

4.2 Urval

Jag gjorde mina intervjuer på en F-5 skola som ligger i Västra Götalandsregionen. Området skolan ligger i är ekonomiskt välmående. Läraren som är ansvarig för de eleverna som går i andra klass har ansvar för 31 elever. Läraren i trean är ansvarig för 18 elever. Jag känner de intervjuade eleverna väl sedan tidigare och är medveten om att detta kan påverka mina tolkningar av resultatet.

Jag har valt att intervjua elever som går i år 2 och år 3 på en grundskola i en kommun i Västsverige. Jag skickade ut en förfrågan till föräldrarna (bilaga 1) och har fått medgivande till intervjuer med 13 elever.

Att jag valde just elever som går i år 2 och år 3 är för att de har haft IUP under minst 3 terminer. Genom att välja klasser i två olika årskurser kan jag också se om det finns några skillnader mellan vad eleverna tycker och tänker om IUP.

Utifrån de 13 påskrivna svar jag fick tillbaka med samtycke om att få intervjua eleverna, valde jag slumpmässigt ut två flickor och två pojkar i varje klass till intervjuer. Respondenterna består alltså av 4 elever som går i år 2 och 4 elever som går i år 3.

Jag intervjuade följande elever:

Anna, år 2	100420
Peter, år 2	100420
Jenny, år 2	100420
Niklas, år 2	100420
Lisa, år 3	100423
Adam, år 3	100423
Johanna, år 3	100423
Robert, år 3	100423

Jag har valt att avidentifiera eleverna genom att ge dem påhittade namn. Att jag valde att ge eleverna namn och inte nummer är för att jag tror det kan vara intressant för läsaren att veta vilken person som sagt vad och om det finns skillnader mellan könen. Eventuella skillnader mellan könen har dock inte legat i fokus, jag har framförallt tittat på skillnaderna mellan elever i år 2 och år 3.

4.3 Provintervjuer

Jag valde att pröva mina intervjufrågor för att se om de svarade på mitt syfte och min frågeställning samt för att se om respondenterna kunde förstå frågorna.

Doverborg & Pramling Samuelsson (2000) talar om att det ibland kan vara ”svårt att föreställa sig hur en fråga uppfattas av barn, därför bör man pröva frågorna på ett eller flera barn, innan man påbörjar den egentliga intervjuerien.” (s.31).

För att pröva mina intervjufrågor valde jag att intervju två av eleverna som går i år 2. Det visade sig att frågorna över lag var bra och följde en bra ordning. Jag fick utförliga svar och inte så många ”ja” och ”nej” svar. Jag upplevde att frågorna var ett bra stöd för mig under samtalet då man inte vet vad man får för svar och hur samtalet utvecklas. Jag har valt att inte använda mig av dessa intervjuer i mitt resultat.

4.4 Genomförande

Varje elev fick innan intervjun ge sitt medgivande till att bli intervjuad. Trots att deras föräldrar redan hade godkänt det. Jag ville att de skulle känna sig delaktiga och att beslutet om att medverka därför skulle tas av dem själva.

Jag intervjuade respondenterna en och en i ett enskilt rum på skolan som är känt för eleverna. Detta för att de skulle känna sig trygga med miljön och för att undvika störningsmoment. Doverborg & Pramling Samuelsson (2000) skriver att elever ofta tycker att det är spännande men även roligt att få bli intervjuade. När man intervjuar eleverna enskilt (en och en) ägnar man sin uppmärksamhet åt bara den eleven, vilket inte är så lätt i skolan då varje lärare har hand om så många elever. Jag var på skolan under två dagar för att utföra intervjuerna. Jag var även med en stund i klasserna innan intervjuerna så att de skulle hinna vänja sig vid min närvaro. Detta för att om möjligt underlätta inför intervjuerna.

Intervjufrågorna till eleverna (bilaga 2) omfattade totalt 15 frågor. Jag ställde inte frågorna i följd utan försökte genomföra intervjuerna mer som ett samtal då det är unga elever jag intervjuade. Frågorna fungerade mer som ett stöd för mig. Varje intervju genomfördes relativt fort då eleverna svarade ganska kortfattat på varje intervjufråga. Trots mina försök att skapa en så avslappnad situation som möjligt, märkte jag att det var en ovanlig situation för eleverna.

Varje elev gav sitt samtycke till att jag spelade in intervjun. Jag antecknade även stödord under intervjuens gång. Intervjuernas längd var ca 10 minuter per elev.

4.5 Analys

Jag har efter att alla intervjuerna genomförts transkriberat de inspelade samtalen med eleverna. Detta gjorde jag relativt ordgrant. Jag valde dock att utesluta vissa obetydliga småord och pauser.

Efter detta analyserade jag materialet. När jag gick igenom resultatet av mina respondenters svar, mina tolkningar av materialet och de observationer och samtal med läraren jag hade efter utvecklingssamtalen växte olika teman upp. I mitt resultat kommer jag att använda mig av vissa citat för att läsaren lättare skall förstå min uppfattning. Jag har så långt det gått försökt att vara objektiv när jag har analyserat mitt material.

4.6 Fastställande av studiens reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Under denna rubrik kommer jag att resonera mitt resultats reliabilitet, validitet och generaliserbarhet samt kortfattat förklara hur jag har tolkat dessa begrepp.

4.6.1 Reliabilitet

Reliabilitet anger hur tillförlitlig min mätmetod är (Stukát, 2005, s.125). Jag valde samtalsintervjuer med elever i grundskolans tidigare år för att jag ville få fram elevernas egna åsikter, tankar och uppfattningar i ämnet IUP. Precis som andra undersökningar har även min undersökning brister. Denna undersökning omfattar 8 elever på en och samma skola. För att öka min tillförlitlighet valde jag att utföra två provintervjuer. Trots det kan mina frågor ändå uppfattas på olika sätt beroende på vem respondenten är. Resultatet kan också påverkas av exempelvis yttre störningar vid intervjutillfället, vilken tid på dagen det är, vilka elever man intervjuar, vad eleverna har för lärare, vilken skola man är på och så vidare (Stukát, 2005, s126). Detta är faktorer som man också måste ta hänsyn till vid en kvantitativ undersökning. Genom att jag valde att genomföra mina intervjuer i enskilda rum blev det inga yttre störningar under intervjuerna. Jag valde också att vara med i klasserna innan intervjuerna. Detta för att bygga upp ett tryggt förhållande till eleverna som jag skulle intervjuar. Intervjuerna valde jag också att genomföra efter elevernas första rast, detta eftersom jag inte ville utföra dem allt för sent på dagen med trötta elever och sämre förutsättningar som följd. Även om min undersökning kan ha begränsningar i sin reliabilitet är det säkerligen möjligt för andra att känna igen sig i mitt resultat också på andra skolor och i andra klasser. Jag tror att en kvalitativ undersökning med betydligt större underlag när det gäller antalet respondenter trots allt skulle hitta liknande resultat och snart ställas inför liknande frågeställningar. Trots ett begränsat underlag tror jag att min undersökning kan tillföra viktiga tankar att ta med i en undersökning med liknande upplägg. Jag känner att mitt resultat kanske hade kunnat bli bättre om jag också haft möjligheten att intervjuar eleverna en andra omgång efter sammanställningen av mitt resultat. Anledningen till detta är förstås att en del ytterligare frågetecken och nya möjligheter till jämförelser dök upp.

4.6.2 Validitet

Stukát (2005) skriver att validitet innebär ”hur bra ett mätinstrument mäter det man avser att mäta.” (s.126). Eftersom det är elevernas egna åsikter, tankar och uppfattningar jag är ute efter valde jag att ställa frågor som berör ämnet IUP. Det är svårt att göra en kvantitativ undersökning i ämnet, då det inte är några rätta svar jag är ute efter. Jag försökte i min undersökning hitta frågor som gjorde att jag kunde ringa in ämnet jag valt att undersöka. Syftet med den individuella utvecklingsplanen är bland annat att eleverna skall bli medvetna

om sin egen läroprocess och att föräldrarna skall bli mer delaktiga i sitt barns utveckling mot målen (Skolverket, 2005). Jag valde att lägga fokus på detta när jag utformade mina intervjufrågor. Genom att koppla mitt syfte och mina frågeställningar till min tidigare litteratur kom jag fram till mina intervjufrågor. Jag ville se om eleverna vet vad som står i deras egna individuella utvecklingsplaner och om eleverna vet vilka deras egna individuella mål är (Bilaga 2, fråga 1-10). Genom dessa frågor kunde jag se om eleverna har inflytande över sin egen IUP och om de faktiskt kan se sitt eget lärande mot målen. Jag ville också i denna undersökning ta reda på hur delaktiga deras föräldrar och lärare är i deras individuella utvecklingsplaner. IUP bygger ju på att alla tre parter är delaktiga (Wretman, 2008). För att få svar på detta utformade jag frågorna 11-13 (Bilaga 2).

Jag ville även göra det möjligt att ställa följdfrågor för att kunna få svar på mitt syfte och min frågeställning. Vid en kvantitativ undersökning finns inte denna möjlighet på samma sätt som vid en kvalitativ undersökning. Jag märkte samtidigt att det är lätt att tappa fokus och komma ifrån de huvudsakliga frågeställningarna som man verkligen vill undersöka när man gör en samtalsintervju med följdfrågor. Optimalt hade förstås varit att intervjua mina respondenter igen då nya funderingar dök upp hos mig vid avlyssnandet och transkriberingen av mitt inspelade material. Dessa nya insikter förändrade dock inte min syn på valet av undersökningsansats. En kvantitativ undersökning hade med största sannolikhet fortfarande varit ett sämre alternativ då uppgiften att utveckla en lämplig enkät skulle försvårats av de faktiska skillnaderna mellan eleverna i förståelsen av IUP och dess syfte.

4.6.3 Generaliserbarhet

Med generaliserbarhet menas att man skall kunna göra om samma undersökning och få samma resultat (Stukát, 2005, s.129). Stukát (2005) förklarar också att om ett resultat inte kan generaliseras har resultatet ett annat värde. Trots att min undersökning är gjord på ett fåtal elever (8 stycken) på en och samma skola, tror jag som jag skrivit tidigare att andra kan känna igen sig i mitt resultat. Jag anser att man kan ha nytta av mitt undersökningsresultat för att jämföra med andra likvärdiga studier och på så sätt kunna stärka resultatet (Stukát, 2005, s.129). Något som kan påverka denna igenkänning är hur långt arbetet med de lokala pedagogiska planeringarna kommit och i vilken omfattning den skolan använder sig av detta i sin undervisning. Skillnader mellan min undersökning och andra framtida undersökningar kan också påverkas av den enskilda lärarens engagemang för de individuella utvecklingsplanerna.

4.7 Etiska aspekter

Jag har valt att utgå ifrån de fyra forskningsetiska principerna inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.

Informationskrav: Jag informerade respondenterna innan jag genomförde intervjuerna om syftet med min undersökning. Jag talade om att det är frivilligt och att man när som helst kan avbryta sin medverkan. (Vetenskapsrådet)

Samtyckeskravet: Respondenterna har själva fått bestämma om de vill medverka i undersökningen. De har kunnat avbryta sin medverkan utan att det blir negativt för dem. Jag har fått samtycke från samtliga föräldrar till respondenternas medverkan i undersökningen (se bilaga 1). (Vetenskapsrådet)

Konfidentialitetskravet: Jag har informerat respondenterna att de medverkar under anonymitet. Svaren skall inte kunna härledas till verken kommun, skola eller den enskilda individen. Jag kommer i mitt resultat benämna varje elev med ett namn som jag tilldelat dem. (Vetenskapsrådet)

Nyttjandekrav: Det inspelade materialet kommer endast att användas i mitt resultat, vilket respondenterna informerades om. Informationen kommer heller inte att användas av andra icke vetenskapliga ändamål. (Vetenskapsrådet)

5. Resultatredovisning

Här kommer jag att presentera resultatet av elevernas åsikter, uppfattningar och tankar som framkom under de intervjuer som jag genomfört. Resultatet omfattar också de observationer jag gjort vid de fyra utvecklingssamtal jag närvarade vid, samt det samtal jag hade med läraren i samband med utvecklingssamtalen. Jag har strukturerat mitt resultat utifrån 7 teman. De teman jag funnit är: Hur ser en individuell utvecklingsplan ut, Om nya mål och egen utveckling, Vem bestämmer de nya målen, Hur går ett utvecklingssamtal till enligt eleverna, Arbetets gång med IUP enligt eleverna, Om lärarens delaktighet samt Om föräldrarnas delaktighet.

Jag kommer att återge de delar av intervjuer och observationer som jag tycker är relevant för att tydliggöra resultatet av min undersökning. Eftersom jag valt att göra en kvalitativ undersökning presenteras resultatet som exempel i löpande text snarare än med tabeller och diagram.

5.1 Hur ser en individuell utvecklingsplan ut

De elever som jag intervjuade till min undersökning berättade alla för mig att de hade en egen individuell utvecklingsplan. Alla elever som jag intervjuade tyckte att det var bra att man har en egen IUP.

”Det är bra, då får man liksom säga hur man känner utan att behöva prata om det” (Johanna, år 3).

Det förekom dock delade meningar om vad det var man fyllde i för något. Både Anna (år 2) och Johanna (år 3) förklarade att det är något som eleverna fyller i för att visa hur man mår, trivs och känner sig i skolan. De förklarade även att man skall fylla i om man t.ex. tycker att maten i bamba är god. Något som är gemensamt är upplevelsen av vad man gör. Alla är överens om att IUP är en sorts formulär man fyller i. Flera elever beskriver själva ifyllnaden ungefär på samma sätt som Jenny (år 2) gjorde:

”det är en sån där, alltså som man fyller i och så, jag är glad gubbe eller så där mitt emellan gubbe eller ledsen gubbe”.

Eleverna syftade förstås på de ”smiley” ansikten som illustrerar hur de känner sig i skolan men också hur de känner för varje enskilt ämne. Peter (år 2) förklarade även att man under frågorna och ”smiley” gubbarna kunde skriva en kommentar till varför man satt just en sådan gubbe. Robert (år 3) var den enda eleven som med sin beskrivning av en individuell utvecklingsplan hamnade ganska nära en förståelse av syftet:

”Det är väl frågor så att läraren vet hur man utvecklas och om man hänger med i skolan och arbeten och sånt”.

Eleverna tyckte även att det var bra att läraren kunde se genom IUP:n hur de mådde och kände sig i skolan. Att man inte behöver säga det rätt ut till läraren så att någon annan elev kanske hörde.

”Så att läraren kan ändra på sånt som vi inte tycker är bra” (Niklas, år 2).

5.2 Om nya mål och egen utveckling

Att en individuell utvecklingsplan faktiskt är till för eleven var det bara Lisa (år 3) och Johanna (år 3) som visste. När jag ställde frågan om hon kunde förklara för vem IUP:n är till för svarade Lisa (år 3):

”Dig själv”.

Anna (år 2) hade en annan syn på vem IUP:n är till för och gav en förklaring till varför, då hon efter en stunds funderade svarade:

”för (...) kommun” /---/ ”för det är dom som kommer på vad man skall göra på skolan, jag tror i alla fall det”.

De övriga eleverna ansåg att en individuell utvecklingsplan är till för läraren eller ”alla”. På min följdfråga framkom att man med ”alla” ofta menade läraren och kanske rektorn.

De elever som går i år 2 förklarar att de inte alls vet vad de har för mål i sin IUP. De förklarade dock att de har gemensamma mål som gäller för hela klassen. Detta pratar läraren ibland om under lektionerna. Niklas (år 2) uttryckte att han inte hade något eget mål i sin IUP, utan att hela klassen hade mål att jobba mot som exempelvis att skriva med:

”stor bokstav och punkt”. (Niklas, år 2)

De fyra eleverna som går i år 3 nämnde att de har olika mål i varje av de olika ämnen som eleverna läser. Robert (år 3) förklarade att han hade mål i nästan alla ämnen. Eleverna i år 3 förklarade också att läraren faktiskt bara påminde eleverna muntligt om målen under själva utvecklingssamtalet och inte under arbetet i klassrummet. Adam (år 3) berättade att läraren även skrev ut elevernas mål och satte dem i elevernas egna pärmar som används dagligen. På detta sätt blev de påminda om sina mål varje gång de tittade på pappret som satt i pärmen. På frågan om eleverna fick ett nytt mål i samma ämne när de har klarat sitt mål svarade Johanna (år 3):

”Nej, då får jag vänta tills nästa termin. Fast jag har ju ungefär tre till fyra mål efter varje utvecklingssamtal”.

Under mina observationer vid de utvecklingssamtal jag närvarade vid i år 2 framkom det att läraren skrev ett och samma mål till alla sina elever. Målet var:

”Fortsätt att arbeta lika fantastiskt som du gjort det här läsåret.”

Läraren förklarade att hon skrev ”läsåret” för att koppla målet till en bestämd period. Under observationer av de utvecklingssamtal jag närvarade på framkom att både föräldrarna och eleverna tyckte att detta enda mål var ett bra mål. Det var ingen som opponerade sig. När jag samtalade med läraren efteråt uttryckte hon att när eleverna går i år 1 och år 2 behöver de inte ha ett specifikt mål för varje elev. Hon menade att det är bättre att börja med det i år 3 där man i varje ämne har mål uppsatta av skolverket ”mål som eleverna lägst ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret” (Lpo94). Läraren förklarade också för mig att hon alltid har gemensamma mål i år 1 och år 2 för samtliga elever och att de i år 3 blir mer anpassade för varje enskild elev. Hon förklarade dessutom att det gör det lite lättare för henne som lärare.

5.3 Vem bestämmer de nya målen

Alla fyra elever i år 3 uttryckte att det är eleverna själva med sin respektive lärare och sina föräldrar som gemensamt sätter upp elevens nya mål i de olika ämnena. Adam (år 3) uttryckte sig så här under intervjusamtalet:

”man har ju ett möte med sin lärare och sina föräldrar, och då bestämmer man ett mål tillsammans”.

Av de elever som går i år 2 så ansåg tre av de fyra att det är skolverket i Stockholm som sätter upp målen i elevernas individuella utvecklingsplaner. Anna (år 2) trodde att det var en lärare som satte upp målen i hennes individuella utvecklingsplan. Det behövde inte vara just den lärare hon hade just nu utan det kunde vara vilken annan lärare som helst.

5.4 Hur går ett utvecklingssamtal till enligt eleverna

Alla de intervjuade eleverna talade om för mig att läraren går igenom deras individuella utvecklingsplan vid utvecklingssamtalen som de har med sin lärare och sina föräldrar en gång varje termin. Jenny (år 2) uttryckte att man under utvecklingssamtalen tittar på elevernas individuella utvecklingsplaner, att läraren granskar vad eleven skrivit samt ställer frågor om varför de tycker på ett visst sätt. Eleverna som går i år 2 ansåg att de hade mest nytta av den individuella utvecklingsplanen i samband med utvecklingssamtalen.

Alla elever som går i år 3 förklarar att det är under utvecklingssamtalet som målen skrivs in i deras IUP.

Vid mina observationer under utvecklingssamtalen gick man som regel igenom vad eleven hade gjort under terminen och hur eleven hade utvecklats. Läraren visade för föräldrarna vad eleven låg kunskapsmässigt i varje respektive ämne. Hon gick igenom vad man skall klara av i slutet av år 2 i svenska, matematik och engelska och var eleven låg just då. Det var mest läraren som pratade men hon försökte bjuda in eleven ibland, vilket ofta var lite svårt. Läraren pratade också oftast till eleven och frågade om eleven höll med om hennes bedömning.

5.5 Arbetets gång med IUP enligt eleverna

Alla elever som blev intervjuade förklarade att läraren brukade påminna dem om att de skulle gå in och göra sin IUP, helst någon vecka innan de skulle ha sitt utvecklingssamtal.

Johanna (år 3) förklarade:

”hon säger att det är bra att vi gör det för att snart skall vi ha utvecklingssamtal, då brukar dom flesta barnen göra det så fort dom hinner”.

Vidare förklarar eleverna att alla tre parter under utvecklingssamtalet sitter vid datorn. I vissa fall har läraren skrivit ut elevens IUP. De går igenom vad som har skrivits i den och hur eleven presterar i skolan.

Robert (år 3) förklarar också att man i slutet av ett utvecklingssamtal går igenom vilka mål eleven skall ha i varje respektive ämne. Detta är det ingen av eleverna i år 2 som nämner.

Vid mina observationer i tvåan började läraren att prata om vad eleven gjort och hur man presterar kunskapsmässigt i skolans olika ämnen. I slutet av utvecklingssamtalet övergick man till att titta på elevens individuella utvecklingsplan direkt på en dataskärm. De gick igenom om det var något som var underligt eller om eleven svarat att något upplevts som

jobbigt i skolan. De tittade även snabbt på föräldrarnas och lärarens kommentarer. Det sista läraren gjorde var att formulera och skriva ned målet. Samtidigt stämde läraren av om målet upplevdes som bra av eleven respektive föräldrarna.

5.6 Om lärarens delaktighet

Alla elever som intervjuades uttryckte att läraren är som mest delaktig i deras individuella utvecklingsplan under själva utvecklingssamtalet. De förklarar även att lärarens hjälp mest består av påminnelser när det gäller att komma ihåg att skriva i sin IUP. Robert (år 3) sa:

”Jag tycker att hon, dom hjälper mig väl när, jag vet inte riktigt, jag tror inte dom hjälper mig så jätte mycket med min IUP, men dom hjälper mig på sätt och vis”.

Läraren brukade påminna honom så att han faktiskt kom igång med att skriva i sin IUP. Anna (år 2) tycker att hon får hjälp när läraren skriver i hennes IUP:

”som när jag behöver träna på saker jag är bra på och så”.

Niklas (år 2) förklarar att läraren försöker ge honom stöd utifrån vad han skrivit i sin IUP:

”att förbättra det vi har tryckt ledsn eller inte glad eller jätte glad min”.

Han säger också att läraren försöker lära dem en massa saker under lektionerna för att eleverna skall klara de uppsatta målen.

5.7 Om föräldrarnas delaktighet

Eleverna upplever att deras föräldrar hjälper dem med den individuella utvecklingsplanen. Det är uppenbart att det väsentliga i hjälpen från föräldrarna var själva inloggningen, för att eleverna själva sedan skall kunna fylla i sin IUP. Alltså kanske inte som förväntat hjälp i själva utvecklingsplanen. Det har även framgått i tidigare avsnitt att föräldrarnas delaktighet också syns under elevernas utvecklingssamtal. I avsnittet 6.3 *Vem bestämmer de nya målen* ser man att föräldrarna till eleverna som går i år 3 också är mer aktiva när elevernas mål skall sättas i samband med utvecklingssamtalen.

”Jag vill läsa fortare, det är ett mål för mig, då brukar vi titta på ett engelskt program som går ibland och då brukar jag träna på att läsa, så jag kan läsa fortare och så jag kan se engelska filmer också” (Johanna, år 3)

Anna (år 2) uttrycker att hon får hjälp av sina föräldrar när det är något som hon känner eller läraren sagt att hon inte är bra på. Anna (år 2) syftar alltså inte på några specifika mål i sin IUP utan på allmänna synpunkter hon fått ifrån sin lärare under lektionen.

6. Diskussion

I detta avsnitt kommer jag att diskutera mitt resultat utifrån det syfte och de frågeställningar jag satt upp. Jag kommer också att väva in tidigare forskning med mitt resultat.

Jag kommer börja med en Resultatdiskussion och har valt att presentera den utifrån ett antal underrubriker. De underrubriker jag funnit är: De individuella utvecklingsplanerna och dess mål, Nya mål vid utvecklingssamtalen, Möjligheter till inflytande för eleverna, Elevernas engagemang i det egna lärandet, Att jobba efter en lokal pedagogisk planering, Kunskapsbedömning av eleven samt Slutsatser. I detta kapitel kommer jag även att göra en Metoddiskussion. Jag kommer avsluta detta kapitel med: Relevans för läraryrket och Förslag till fortsatt forskning.

6.1 Resultatdiskussion

6.1.1 De individuella utvecklingsplanerna och dess mål

I Skolverkets skrift *Hur används individuella utvecklingsplaner? En studie efter nya bestämmelser* (2007) kan man läsa att alla elever från 2006 skall ha en individuell utvecklingsplan. Att eleverna har en individuell utvecklingsplan framkom under de intervjuer jag gjorde i samband med min undersökning. Frågan om de verkligen förstått själva syftet med en IUP kvarstår. I min undersökning och i resultatet framgår att det finns viktiga skillnader mellan de elever som går i år 2 och de elever som går i år 3 gällande vad de anser är syftet med en individuell utvecklingsplan och hur de arbetar med den.

I *Allmänna råd och kommentarer* (2005) förklarar Skolverket att avsikten med att en elev skall ha en individuell utvecklingsplan är att stärka eleven till att se sin egen läroprocess och på så sätt kunna nå så långt som möjligt i sitt eget lärande. Jag fick uppfattningen att de elever som går i år 3 faktiskt kunde se sin egen läroprocess eftersom de har tydliga mål att arbeta efter. Det var uppenbart att de tyckte IUP:n och målen i den var ett bra verktyg för att komma framåt i sin läroprocess. Detta kunde man förstå utifrån deras kroppsspråk och deras sätt att prata om IUP under intervjuerna. De pratade om målen som något att se fram emot och strävade verkligen efter att klara sina mål. De elever som däremot gick i år 2 hade en helt annan syn på sin individuella utvecklingsplan och dess mål. De kunde inte se sitt eget lärande på samma sätt och hade inget egentligt mål att sträva mot. Eleverna i år 2 hade bara gemensamma mål i helklass. I en sådan miljö kan en elev som snabbt når detta mål tappa gnistan och minska takten på sin utveckling eftersom det saknas en egentlig utmaning. Dessa elevers IUP fungerar inte som ett stöd för eleven i deras utveckling som man kan läsa att IUP:n skall göra i skriften *Att skriva skriftliga omdömen* (Skolverket, 2009).

Eleverna i min undersökning anser att de individuella utvecklingsplanerna är ett roligt verktyg att använda sig av med roliga gubbar att fylla i, men de förstår uppenbarligen inte riktigt funktionen med en individuell utvecklingsplan.

6.1.2 Nya mål vid utvecklingssamtalen

Mitt resultat visar att man sätter upp mål för eleverna under utvecklingssamtalet. Eleverna i år 3 förklarade för mig att det är vid utvecklingssamtalen som eleven i samråd med sina föräldrar och läraren sätter upp nya mål som också skrivs in i deras individuella utvecklingsplan. På detta sätt förklarade Wretman (Bedömning, 2008) att det skulle gå till vid ett utvecklingssamtal. Om man då istället fokuserar på elever som går i år 2 blir bilden en

annan. Jag anser att deras IUP inte blir det upplyftande och framåtsyftande verktyg för eleven som det är tänkt att en IUP skall vara. Detta eftersom eleverna inte har några specifika mål att uppnå. Det förväntas normalt av eleverna att de genom den individuella utvecklingsplanen skall ta ansvar för sitt eget lärande. Detta enligt skolverket (Allmänna råd och kommentarer, 2008). Jag kan se att eleverna som går i år 3 har fått en lättare uppgift i arbetet med att ta ansvar över sitt eget lärande då de faktiskt har förutsättningarna till skillnad ifrån eleverna i andra klass. Roger Ellmin (2006) förklarar att det är mycket viktigt att eleverna har egna mål i sin IUP eftersom eleverna skall kunna öka sin motivation till att se sitt eget lärande.

Såvitt jag kunde se under min undersökning hade alla de elever jag intervjuade mål som sträckte sig över en längre period. Eleverna hade inte direkt några mål som de skulle arbeta med på kort sikt. Om kort och långsiktiga mål är något som Lena Siljedahl (2007) skriver om i sin artikel. Hon menar att det måste finnas både korta och långa mål i elevernas individuella utvecklingsplaner. Detta för att de skall kunna nå målen som satts upp. Detta verkar ju logiskt eftersom de korta målen kan vara delmål med syftet att nå de längre och större målen. När det gäller elever som går i år 2 anser jag att de har brister när det gäller målformuleringen. De har helt enkelt inte fått mål som ger dem förutsättningar att hjälpa till med att ta deras utveckling framåt överhuvudtaget. ”*Fortsätt att arbeta lika fantastiskt som du gjort det här läsåret*” anser inte jag är ett mål som stärker eleverna i deras lärprocess. Jag fick uppfattningen att läraren till denna klass skrev sådana mål både i år 1 och år 2 med syftet att förenkla situationen för henne som lärare. Jag förstår att det skulle krävas oerhört mycket mer tid att skapa individuella mål. Kan hennes brist på engagemang till elevernas mål bero på att hon är ensam lärare för 31 elever? Samtidigt tycker jag inte att det är rätt att man som lärare med klara direktiv om hur en individuell utvecklingsplan skall vara utformad och vad som skall ingå, trots detta kan utforma målen som i det här fallet. En utformning som uppenbart inte stärker lärprocessen.

Hur involveras eleverna och föräldrarna i målen? Jag har tidigare under avsnittet *3.1.1 IUP som verktyg för att stödja den egna lärprocessen*, tagit upp hur den individuella utvecklingsplanen skall utformas under utvecklingssamtalet. Att det skall ske som ett samarbete mellan alla tre parter, läraren, eleven och föräldrarna. Skolverket (IUP-processen, 2009) skriver att man skall skriva en IUP för att eleven skall kunna nå målen som finns i kursplanerna och läroplanen. De framhåller också att det är viktigt att den individuella utvecklingsplanen skall vara framåtsyftande. Eftersom målen för eleverna i år 2 är minst sagt svävande anser inte jag att deras IUP är tillräckligt framåtsyftande, de har uppenbarligen inga tydliga mål att jobba efter.

Jag upplevde en tydlig skillnad när jag pratade med de elever som gick i år 3. En skillnad som inte enbart kunde förklaras av åldersskillnad och mognad. De hade full koll på att de faktiskt hade mål i sin IUP och vad för uppgifter de skulle jobba med för att komma vidare i sin utveckling mot målen. Här kan jag göra kopplingen till Vygotskijs begrepp *närmaste utvecklingszonen* (Säljö, 2000, s.120). Eleverna i år 2 och år 3 förklarade att de jobbade med sina mål både i skolan och hemma och fick på så sätt hjälp med att nå sina mål.

Ett av skälen till den stora skillnaden mellan elever som går i år 2 och år 3 kan vara att eleverna i år 3 har de nationella prov att arbeta mot. Jag tror att detta motiverar och påverkar både eleven och läraren på ett positivt sätt. Det blir av den här anledningen extra viktigt att eleverna får insikt och kunskap om sin egen läroprocess. Trots att läraren i tvåan inte sa det rakt ut, känns det dessutom som om det var de nationella proven hon syftade på när hon berättade att hon bara gör enskilda mål till elever i år 3. Jag kan tyvärr inte redogöra för hur läraren med eleverna i trean arbetat med målen när dessa elever gick i år 1 och år 2.

Jag tror att när lärare, elev och föräldrar tillsammans skriver elevens IUP vid ett utvecklingssamtal gör att alla tre parter blir delaktiga. Genom elevernas individuella utvecklingsplaner blir även föräldrarna mer engagerade i sitt barns skolgång.

6.1.3 Möjligheter till inflytande för eleverna

Då min undersökning bland annat syftar till att ta reda på elevernas tankar och åsikter kring ämnet individuella utvecklingsplaner är det av stor vikt att titta närmare på elevperspektivet. Mina respondenter kände sig nöjda med den individuella utvecklingsplan de har och tyckte att det var ett bra verktyg eftersom läraren fick kännedom om deras känslor, tankar och hur de mådde utan att behöva prata direkt med läraren. Under punkt 3.2 *Elevperspektiv och elevinflytande* tog jag upp boken *Barnkonventionen och Tjosanhejsan* (1999). I denna bok menar författarna Bartley och Hellqvist att det är viktigt att man som lärare lyssnar på elevernas åsikter för att de skall kunna utvecklas och för att man som lärare skall kunna hjälpa eleven framåt i sin utveckling. De hänvisar dessutom till att vikten av denna rättighet går att spåra till de fyra grundprinciperna i FN:s konvention om barns rättigheter (Utrikesdepartementet, 2006). Eleverna kan påverka sin lärprocess först när de aktivt medverkar till att sätta individuella mål under sina utvecklingssamtal. Jag anser att det är upp till varje enskild lärare att se till att varje elev faktiskt får påverka sin egen individuella utvecklingsplan i samråd med dem och föräldrarna. Det framgår klart i min undersökning att eleverna i år 3 faktiskt får påverka medan eleverna i år 2 inte har så mycket att säga till om när det gäller målformuleringen. Jag upplevde det som om varken eleven eller föräldrarna i år 2 var speciellt insatta vare sig i elevens IUP eller skolans styrdokument. Wretman (Bedömning, 2008) anser att det är lärarens skyldighet att informera både eleverna och dess föräldrar om detta. Eftersom detta med största sannolikhet inte skett kanske det inte är så underligt att föräldrarna inte ifrågasätter den bristfälliga individanpassningen eller den svävande målformuleringen. I år 3 däremot fick jag känslan av att i alla fall eleverna var mer medvetna om vad det står i skolans kursplan och därmed lättare kan sätta egna mål för terminen.

Precis som Tham (1998) skriver kan jag se att elevinflytande är en viktig del av Lpo94. Som jag skrev i avsnittet 3.2 *Elevperspektiv och elevinflytande* får de individuella utvecklingsplanerna stöd av läroplanen. På många ställen i Lpo94 kan man läsa om hur skolan skall stärka eleven och hjälpa föräldrarna så att eleven får del och inflytande över sin egen lärprocess. Om det står så klart och tydligt i läroplanen om elevinflytande kan man fråga sig varför detta inte följs upp av alla lärare. Kan det vara så att lärarna kanske tycker det är problematiskt om varje enskild elev själv skall få bestämma om sin utveckling?

6.1.3 Elevernas engagemang i det egna lärandet

Ingela Elfströms (2005) skriver i sin forskningsstudie att de förskollärare och lärare som hon intervjuat menar att dagens stora barngrupper både i skolan och förskolan påverkar varje enskilt barns synlighet. Man behöver därför ha ett verktyg för att göra varje enskild individ synlig. Lärarna och förskollärarna anser därför att om man formulerar individuella utvecklingsplaner är det viktigt att de är avsedda för eleverna. Deras individuella utvecklingsplaner måste vara tydliga för eleverna själva. Syftet är att eleverna verkligen skall kunna se sin egen utveckling på vägen mot målen. Lärarna i studien ansåg också att det huvudsakliga syftet med IUP är att alla eleverna skall gå ut grundskolan med godkända betyg. Även här håller man med om att de individuella utvecklingsplanerna finns för att eleverna skall bli mer delaktiga i sitt eget lärande. Utifrån mitt resultat ser jag inte att de elever som går i år 2 har någon som helst nytta av sin individuella utvecklingsplan när det gäller det egna lärandet. De hade som tidigare nämnts ingen förståelse för några mål i sin IUP utan såg det mer som ett roligt formulär att fylla i inför sitt utvecklingssamtal. Eleverna som går i år 3 upplevde jag mer delaktiga, de hade en helt annan förståelse för sitt eget lärande och att de faktiskt kunde påverka sin egen situation genom sina mål. Jag upplevde också att de tyckte det var både roligt och motiverande att försöka uppnå sina mål, ett av flera viktiga syften med IUP är alltså uppfyllt.

Vikten av motiverande mål är något som även Gunvor Selberg (2001) håller med om när hon refererar till för en undersökning som gjordes redan 1976. I denna undersökning kom man fram till att eleverna blir mer engagerade i sitt eget lärande om de själva fick påverka sitt arbete i skolan. Genom att eleverna i år 3 är med och utformar sina mål påverkar de sitt lärande på flera sätt. Att de själva varit med om att ta fram målen gör troligtvis eleverna mer motiverade att uppfylla dem. Dessutom vet de förstås vad de måste träna extra på. Detta är något som myndigheten för skolutveckling (2003) också kom fram till. De menade att om eleverna kände till sina mål ökade deras motivation till skolarbetet.

De elever som går i år 3 tar ett visst ansvar för sin egen lärandeprocess då de får sätta upp mål som de också skall sträva efter att klara av. De förklarade under intervjuerna att deras föräldrar och lärare sedan gav dem stöd i att nå målen. Situationen fungerar på det sätt som Claesson (2002) beskriver som en sociokulturell lärsituation. Där läraren är en mästare som skall hjälpa eleven som är i en lärlingsposition.

Man kan läsa i både Zetterström (2006) och Elfström (2005) att genom arbetet med eleverna och deras individuella utvecklingsplaner så får man uppmärksamhet på alla elever och kan tidigt hitta elever som behöver extra stöd. Detta var något som även läraren i år 2 uttryckte vid vårt samtal. Jag förstår inte riktigt hur läraren menade, då hon ju faktiskt inte hade några specifika mål i elevernas individuella utvecklingsplaner. Hon menade att då hon löpande gjorde en formativ bedömning i klassrummet behövde hon inte skriva ner något specifikt mål för eleverna. Jag ställer mig frågande till detta då det kanske är uppenbart för läraren men absolut inte för eleven.

6.1.4 Att arbeta efter en lokal pedagogisk planering

Om de två klasserna jag gjorde min undersökning i arbetat utifrån en lokal pedagogisk planering tror jag att resultatet i de båda årskurserna skulle varit mer likvärdigt. I en lokal pedagogisk planering skall det tydligt framgå för eleven vilka mål som finns, hur bedömningen skall göras och hur undervisningen sedan kommer att läggas upp för att öka förutsättningarna att klara de uppsatta målen (Att skriva skriftliga omdömen, Skolverket, 2009). Jag tror att min skola skulle ha stor nytta av lokal pedagogisk planering. En sådan skulle lyfta diskussionen och göra det möjligt för olika klasslärare att ge sin syn på hur IUP skall användas. På det här sättet skulle dagens relativt orättvisa upplägg kunna ersättas av en tydligare och framförallt gemensam överenskommelse om vad som gäller för hela skolan. Jag tror att det blir väldigt tydligt för både lärare och samtliga elever när skolor och arbetslag har utformat lokala pedagogiska planeringar.

Att varje skola och lärare tar del av skolverkets stödmaterial *IUP-processen* (2009) tror jag gör att elevernas individuella utvecklingsplaner också blir tydligare för eleverna själva och att lärarna har något att arbeta utifrån. I den skola där jag valt att göra min undersökning har man precis påbörjat denna process. Detta är något jag tror avspeglar sig i mitt resultat.

6.1.5 Kunskapsbedömning av eleven

Som jag tidigare nämnt gör läraren i år 2 hela tiden en formativ bedömning i klassrummet. Läraren rättar under lektionerna när eleven är med. Det är väldigt sällan hon samlar in böcker för rättning i lugn och ro. Korp (2003) förklarar att formativ bedömning görs för att eleverna skall lära sig och utvecklas. Jag tror att eleverna får mer förståelse för sitt eget lärande på detta sätt om det också tydligt skrivs mål i deras IUP. I mitt resultat framkom att eleverna i år 2 inte förstår sitt eget lärande utifrån sin individuella utvecklingsplan.

Av tidigare erfarenhet vet jag att läraren i år 3 oftast gör sumativ bedömning. Hon samlar in materialet som eleverna har arbetat med och sitter och rättar för sig själv och lämnar tillbaka böckerna med små kommentarer efter någon eller några dagar. Här anser jag att eleverna inte får den direkta respons som är så viktig i lärprocessen. Att eleverna inte får direkt respons på sitt arbete går emot den sociokulturella teorin som menar att det inte är resultatet som är det viktiga utan hur man lär sig något (Claesson, 2002).

När mitt resultat säger att eleverna i år 3 faktiskt förstår sitt lärande och dess riktning mot att uppnå målen, ställer jag mig frågande till om det spelar någon roll om man använder sig av formativ eller sumativ bedömning för själva IUP processen. Jag tror dock att det är viktigt att eleverna får en formativ bedömning. Det är alltid lättare för eleven att rätta till sina fel direkt. Istället för att få tillbaka resultaten några timmar eller dagar senare när man håller på med något annat och därmed glömt vad man har gjort och hur man tänkt.

6.1.6 Slutsatser

Jag kan se en stor skillnad i vissa avseenden mellan de två årskurser jag undersökt i deras arbete och deras egna tankar och åsikter om individuella utvecklingsplaner. Den största skillnaden uppmärksammades under samtalet kring målen i IUP:n. Eleverna som går i år 2 har ingen uppfattning om att det skall finnas individuella mål i den egna utvecklingsplanen överhuvudtaget. I diskussioner om mål hänvisar man till gemensamma klassmål. De elever som däremot går i år 3 har full koll på att det finns mål, att de faktiskt är individuella och vilka deras egna mål är. Något annat som också skiljer klasserna åt är vem som tar fram målen. Även här är det eleverna i år 3 som har full koll medan man i år 2 tycks tro att någon utomstående sköter detta, skolverket eller någon annan lärare. Klasslärarna i år 2 och år 3 agerar också olika när det gäller att skriva ner målen. Klassläraren i år 3 skriver ner de individuella målen i elevpärmen som alltid finns tillgänglig. Detta sker inte i år 2 där varje elev inte har några tydliga enskilda mål. Detta är alltså en viktig skillnad som kan ha betydelse för elevernas kunskap om målen.

Två av de elever som går i år 3 var bestämda med att en individuell utvecklingsplan är till för eleverna själva. Jag förstod under intervjuens gång med de andra två i år 3 att de också tyckte detta till viss del trots att de inte uttryckte det vid frågan.

Eleverna som går i år 2 däremot ansåg att IUP:n är till för läraren, rektorn eller kommunen. Eleverna som gick i år 3 svarade också med mer utförligare svar än eleverna i år 2. Jag fick känslan av att de elever som gick i år 2 var rädda för att svara fel på mina frågor.

Är det så att elever inte är mogna att förstå sitt eget lärande förrän man kommer upp i en viss ålder? Jag tror inte det. Det är naturligtvis en skillnad i mognad mellan elever som går i år 2 och elever som går i år 3. Detta spelar säkert en viss roll. Jag tror också som det framgår av mitt resultat att en hel del hänger på lärarens agerande. Det är viktigt som lärare att vara tydlig när man skriver elevers individuella utvecklingsplaner. För att eleverna skall se sitt eget lärande måste de ha tydliga mål att arbeta efter.

Jag tror att om elevernas individuella utvecklingsplaner tas på allvar av både lärare, elev och föräldrar kan IUP:n stärka eleverna väsentligt och skolarbetet gynnas till det bättre. Om man som lärare bara ser på IUP som ett extra onödigt moment, en extra arbetsuppgift och ett nödvändigt ont som tyvärr måste göras tror jag att man missat det egentliga syftet med IUP. Myndigheten för skolutveckling (2003) skriver om ett antal skolor i skriften *Individuell planering och dokumentation i grundskolan*, dessa skolor anser att IUP är ett bra verktyg för att alla parter skall kunna se elevernas utveckling och lärandeprocess. Regeringen har dessutom bestämt att alla elever skall ha en individuell utvecklingsplan, det är egentligen bara för lärarna att acceptera och göra det bästa av situationen. Att hitta egna lösningar eller göra

egna tolkningar av hur IUP skall användas känns meningslöst med bakgrund av vad jag sett under min undersökning.

Både Zetterström (2006) och Skolverket (2005) skriver att den individuella utvecklingsplanen skall finnas där som en röd tråd genom elevernas skolgång. Detta för att underlätta elevens övergångar mellan exempelvis förskola till skola. Som det är nu så fungerar detta bra på de klasser där jag gjort min undersökning. När eleverna lämnar sin lärare i år 3 för att börja år 4 tar en annan lärare över elevens IUP. Med det upplägg som används av läraren för eleverna i år 2 kan man dock fundera över vad som händer i det fall en elev byter skola redan i år 2? Visserligen står det under varje ämne i IUP:n en kommentar ifrån läraren om hur det går för eleven i det specifika ämnet. Jag tycker dock att detta borde kompletteras med tydliga mål för eleven. På så sätt skulle eleven veta vad den skall fortsätta att jobba med även i den nya skolan.

6.2 Metoddiskussion

Efter att jag läst om olika undersökningsmetoder valde jag att använda mig av den kvalitativa undersökningsmetoden. Resultatet i min undersökning blir kanske svårare att ta till sig i jämförelse med resultatet i en kvantitativ undersökning. Om jag istället använt mig av den kvantitativa metoden kunde jag förenklat genom att visa resultatet med hjälp av diagram och tabeller. Jag valde trots allt den kvalitativa undersökningen då jag i min undersökning valt att inrikta mig på elever i skolans tidigare åldrar. En kvantitativ undersökning kräver ett större antal respondenter. Detta kräver i sin tur standardiserade svarsalternativ i enkätform. Jag valde alltså den kvalitativa metoden då jag trodde att det skulle bli för svårt för eleverna att svara på en enkät. Den kvalitativa undersökningen har förstas andra egenskaper som man måste vara uppmärksam på. Jag som intervjuare kan omedvetet påverka respondenten genom hur frågor ställs och genom att man möjligen tolkar svaren så som tidigare respondenter svarat.

Jag valde att använda mig av respondenter snarare än informanter i min undersökning då det är elevernas egna åsikter, uppfattningar och tankar inom ämnet IUP jag är ute efter. Jag är alltså inte ute efter något rätt svar i min frågeställning. Jag tror att ett rätt svar på frågan skulle bli svårt att finna. Genom att jag valde den ostrukturerade intervjun som Stukat (2005) skriver om behövde jag inte ställa mina intervjufrågor i en viss ordning. Då intervjuerna utfördes mer som ett naturligt samtal med eleverna passade det bra att använda sig av den ostrukturerade intervjun. Jag upplevde dock att det var svårt att komma ihåg vilka av mina frågor som faktiskt tagits upp och vilka som ännu inte besvarats. Detta problem hade kunnat underlättas genom att vara två personer under intervjuerna. En person som intervjuar och en som hade koll på frågor, tog anteckningar och observerade. Jag kände också att det hade varit bättre att använda sig av några få intervjufrågor som man sedan utvecklade under samtalsintervjun. För att hantera dessa svårigheter använde jag mig av hjälpmedel för att spela in samtalen. Detta kändes tryggt eftersom jag kunde fokusera på samtalet, svaren och följdfrågor snarare än att få ordning på anteckningarna. Genom att tillfälle gavs för att kunna använda mig även av kompletterande observationer kändes bra. Det gjorde att jag fick en större förståelse för mitt resultat. Samtidigt tyckte jag att det var synd att jag inte kunde närvara vid alla mina respondenters utvecklingssamtal. Så här i efterhand hade det varit av stort värde att kunna se skillnader mellan utvecklingssamtalen i tvåan och trean. Eftersom treans utvecklingssamtal utfördes senare fanns ingen möjlighet för mig att närvara. Jag ville genom mina observationer se om det som mina respondenter uttryckte under intervjuerna stämde med verkligheten.

Till en början hade jag tankar på att också intervjua elever som går i ettan. Läraren i den klassen tackade dock nej till detta eftersom hon varit borta mycket ifrån klassen och kände att de inte var förberedda på intervjuer om just IUP. Därför grundar sig min undersökning endast

på elever som går i år 2 och år 3. Jag valde ut fyra pojkar och fyra flickor då jag ville ha med båda könen åsikter.

Jag valde också att genomföra två stycken provintervjuer. Det kändes bra för mig att genomföra dessa provintervjuer dels för att jag skulle bli varm i kläderna som intervjuare men också för att kontrollera om eleverna förstod mina frågor. Jag upplevde dock inte att dessa intervjuer gav mig tillräckligt underlag för att optimera och omformulera frågorna. Alla elever kan, uppfattar och förstår saker på olika sätt blev väldigt tydligt här. Hur jag än formulerade frågorna förstod inte eleverna alltid vad jag menade utan jag var i slutändan hänvisad till att förklara ytterligare under intervjun.

6.3 Relevans för läraryrket

Då en individuell utvecklingsplan är till för eleverna tycker jag att det är konstigt att det inte finns mer forskning inom området ur ett elevperspektiv. Att förstå elevens syn på IUP måste vara lika central för en lärare som förståelsen för hur man skall arbeta med den. Tidigare forskning handlar oftast om hur en IUP är uppbyggd och hur man skall arbeta med den. Ibland beskriver forskningen lärarens perspektiv. Det har visserligen gjorts examensarbeten med en ansats liknande den som jag valt men då handlar de om elever i de senare skolåren. Jag anser att det är i de tidigare skolåren som man bör lägga en bra grund för att eleverna skall förstå sin egen läroprocess och därigenom öka motivationen till det egna lärandet. När man läser i både *Barnkonventionen* och läroplanen om elevernas inflytande i sin egen läroprocess förstår jag vikten av att förstå vad eleverna själva tycker och tänker om de individuella utvecklingsplanerna. Då IUP är något jag som blivande lärare kommer att arbeta med både i förskolan och i skolan anser jag att det är ett mycket viktigt och relevant ämne.

6.4 Fortsatt forskning

Jag hoppas att jag har lyckats få fram ett resultat som är intressant och möjligen också väcker ett intresse för vidare undersökningar eller studier, något jag konstaterat skulle behövas.

Det hade varit intressant om det här resultatet visar sig finnas även på andra skolor. Kan det vara så att mitt resultat bara gäller för denna skola och med dessa specifika lärare? Är det så att skillnaden i mognad mellan en elev som går i år 2 och år 3 är så stor att det skulle kunna förklara skillnaderna mellan grupperna? Arbetet med de lokala pedagogiska planerna har snart kommit i gång på allvar i skolan där jag genomförde undersökningen. Det hade varit intressant att i ett senare skede intervjua de elever och lärare som faktiskt har jobbat efter de lokala pedagogiska planerna. Detta för att se om deras individuella utvecklingsplaner och mål blivit tydligare. Då jag har gjort min undersökning på en skola som är etniskt homogen hade det dessutom varit intressant att se resultatet av en liknande undersökning som gjorts på en mångkulturell skola.

Referenser

- Bartley, K & Hællqvist, M (1999). *Barnkonventionen och Tjosanhejsan*. Stenungsund: Haellqvist & Röstlund KB.
- Claesson, S. (2002). *Spår av teorier i praktiken*. Lund: studentlitteratur.
- Doverborg, E & Pramling Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar*. Eskilstuna: Liber.
- Dysthe, O. (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: studentlitteratur.
- Elfström, I. (2005). *Varför individuella utvecklingsplaner*. Individ, omvärld och lärande/Forskning nr. 26. Stockholm: Lärarhögskolan.
- Ellmin, R. (2006). *Rätt DoS för lärande: dokumentation och samtal: portfolio, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner*. Malmö: Gleerups.
- Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H, & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, uppl. 3. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Hägglund, S, Thelander, N. (2003). *Vad har barns rättigheter med högre utbildning att göra*. (FN:s barnkonvention angår högskolan, Rapport från ett regeringsuppdrag, 2003:6 R, S.25-32). Högskoleverket.
- Korp, H (2003), *Kunskapsbedömning – hur, vad och varför?*, Myndigheten för skolutveckling, Stockholm: www.skolverket.se
- Moreau, H. (2007). IUP – ett verktyg för elevernas lärande. *IUP och utvecklingssamtal i praktiken*, 34-37. Fortbildningsförlaget, Stockholm.
- Moreau H, Wretman S. (2007). *Individuella utvecklingsplaner och allmänna råden*, fortbildningsförlaget, Stockholm
- Myndigheten för skolutveckling. (2003). *Individuell planering och dokumentation i grundskolan*. (Dnr 2003:251).
(www.skolutveckling.se/publ-db-portlet/fileDownload?publ_id=177&file=publication)
(<http://www.skolutveckling.se/publikationer/publ/main?uri=scam%3a%2f%2fpubl%2f156&md=download>)
(hämtad 2010-04-06)
- Nationalencyklopedin
Observation: <http://www.ne.se/observation>
(hämtad: 2010-05-18)
- S Pihlgren, A. (2007). Dialog som läromedel – Elevledda utvecklingssamtal. *IUP och utvecklingssamtal i praktiken*, 17-24. Fortbildningsförlaget, Stockholm.
- Selberg, G. (2001). *Främja elevers lärande genom elevinflytande*. Lund: Studentlitteratur.
- Siljedahl, L. (2007). Tankar, synpunkter och erfarenheter, kring utvecklingssamtal och IUP. *IUP och utvecklingssamtal i praktiken*, 40-43. Fortbildningsförlaget, Stockholm.

Skolverket. (2005). *Allmänna råd och kommentarer. Den individuella utvecklingsplanen.*
<http://www.skolverket.se/sb/d/2673/a/14997>
(hämtad 2010-03-25)

Skolverket. (2008). *Allmänna råd och kommentarer. Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.*
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2114>
(hämtad 2010-05-31)

Skolverket. (2008). *Allmänna råd för den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.*
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2114>
(hämtad 2010-04-01)

Skolverket. (2009). *Att skriva skriftliga omdömen.*
<http://www.skolverket.se/sb/d/2498/a/14407>
(hämtad 2010-05-31)

Skolverket (2009), *Bakgrund - den individuella utvecklingsplanen (IUP), Den individuella utvecklingsplanens funktion i den svenska skolan.*
<http://www.skolverket.se/sb/d/2496>
(hämtad: 2010-05-19)

Skolverket (2009). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet.* (Lpo94) Ödeshög: Danagårds grafiska
<http://www.skolverket.se>
(hämtad 2010-01-18)

Skolverket. (2008). Nyhetsbrev. *Barnen i förskolan bedöms alltmer.* Nummer 8/2008.
<http://www.skolverket.se/sb/d/2523/a/14058>
(hämtad 2010-04-02)

Skolverket. (2009) *IUP-processen - Arbetet med den individuella utvecklingsplanen.* Fritzes, Stockholm.

Skolverket. (2008) *IUP-processen - Arbetet med den individuella utvecklingsplanen*
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2300>
(hämtad 2010-04-01)

Skolverket. (2007) *Skolverkets aktuella analyser. Hur används individuella utvecklingsplaner? En studie efter införandet av nya bestämmelser.* Stockholm: Skolverket.
<http://www.skolverket.se/sb/d/2673/a/15001>
(hämtad 2010-03-29)

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap.* Lund: Studentlitteratur.

Svensk författningssamling (SFS)
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1994:1194>
(hämtad 2010-03-25)

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv.* Prisma, Stockholm.

Tham, A (1998). *Jag vill ha inflytande över allt*. Stockholm: Liber
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=501>
(hämtad: 2010-05-16)

Unicef, *Barnkonventionen*,
<http://www.unicef.se/barnkonventionen/barnkonventionen-och-unicef>
(hämtad 2010-05-16)
<http://www.unicef.se/barnkonventionen/barnkonventionens-historia>
(hämtad: 2010-05-16)

Utbildningsdepartementet. (2001) DS 2001:19 *Elevens framgång - skolans ansvar*.
<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/2794>
(hämtad 2010-04-01)

Utbildningsdepartementet. (2008). *En individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen*.
Stockholm: Regeringskansliet.
<http://www.regeringen.se/sb/d/10120/a/95933>
(hämtad 2010-04-08)

Utrikesdepartementet. (2006). *UD INFO – skrift: Mänskliga rättigheter. Konventionen om barns rättigheter*. (UD 05.059). Regeringskansliet.
<http://www.regeringen.se/sb/d/5344/a/40998>
(hämtad: 2010-05-16)

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, Stockholm.
http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf
(hämtad 2010-04-29)

Wretman, S. (2007). *Vägen till IUP, IUP och utvecklingssamtal i praktiken*, 5-12.
Fortbildningsförlaget, Stockholm

Wretman, S. (2008). *Bedömning för att forma undervisning och lärande*,
fortbildningsförlaget, Stockholm.

www.unikum.net

www.uppsattser.se

Zetterström, A. (2006). *Att arbeta med IUP, Pedagogisk dokumentation och individuella utvecklingsplaner för förskolan och skolan, Handboken*. Gleerups AB

Zetterström, A. (2007), *qualitaz*,
<http://web.qualitaz.se/>
(hämtad 2010-04-18)

Bilagor

Bilaga 1

Anhållan om tillstånd för att ert barn kan delta i en undersökning inom ramen för ett examensarbete vid lärarutbildningen vid Göteborgs universitet

Jag är en student som utbildar mig till lärare vid Göteborgs Universitet. Jag skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är mitt examensarbete och som ger mig min lärarbehörighet. Arbetet motsvarar 10 veckors heltidsstudier och skall vara klart i slutet av maj. Examensarbetets syfte är att undersöka hur elever i grundskolans tidigare år upplever arbetet med de individuella utvecklingsplanerna (IUP) och om de kan se sitt eget deltagande i arbetet mot målen. Jag vill ta reda på elevernas egna åsikter, uppfattningar och tankar om ämnet. De viktigaste frågorna jag behöver få svar på är: - Hur involveras eleverna i IUP? Och hur är eleverna delaktiga i sin IUP? - Hur vet eleverna när de har nått målen? Och - Hur hjälper vårdnadshavare och läraren till att nå målen? För att kunna besvara dessa frågor behöver jag samla in material genom intervjuer med ca.10 elever i grundskolans tidigare år.

På er skola kommer undersökningen att genomföras under perioden 19 april till den 23 april. Jag vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i den intervju som ingår i examensarbetet. Alla elever kommer att garanteras anonymitet. De skolor och klasser som finns med i undersökningen kommer inte att nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskilja i undersökningen. I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt. Ert barn har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning.

Vad jag behöver från er är att ni som elevens vårdnadshavare skriver under detta brev och så snart som möjligt skickar det med eleven tillbaka till skolan så att ansvarig lärare kan samla in svaret vid tillfälle. Sätt således ett kryss i den ruta som gäller för er del:

Som vårdnadshavare ger jag tillstånd att mitt barn deltar i undersökningen

Som vårdnadshavare ger jag inte tillstånd att mitt barn deltar i undersökningen

Datum .....

.....
vårdnadshavares underskrift/er

.....
elevens namn

Har ni ytterligare frågor ber jag er kontakta mig på nedanstående adresser eller telefonnummer:
Med vänliga hälsningar

Ann Meldin
annmeldin@hotmail.com
0709-72 99 88

Handledare för undersökningen är Rauni Karlsson, lektor, Göteborgs universitet,
rauni.karlsson@ped.gu.se
Kursansvarig lärare är Jan Carle, docent, Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen
031 786 479

Bilaga 2

Underlag för intervjusamtal med eleverna.

1. Kan du berätta för mig vad en individuell utvecklingsplan (IUP) är för något?
2. Kan du förklara för mig vad det står i din IUP?
3. Beskriv när du använder dig av din IUP?
4. Kan du förklara för mig vem den är till för och varför den är det?
5. Beskriv när du är delaktig i din IUP? Och hur är du delaktig?
6. Beskriv vilka dina mål är?
7. Vem bestämmer målen i din IUP?
8. När vet du att du har nått målen? Vad händer då? Vem talar du om det för?
9. Ge ett exempel när du själv bidrar med något till din IUP?
10. När du arbetar i skolan tänker du någon gång på dina mål i din IUP?
11. Är det någon som påminner dig om målen i din IUP någon gång? Vem då?
12. Berätta hur läraren hjälper dig med din IUP?
13. Berätta hur dina föräldrar hjälper dig med din IUP?
14. Kan du ge ett exempel på när du har någon nytta av din IUP?
15. Är det något annat du vill berätta om din IUP?